

Hölgyek figyelmébe! A legkínőbb és leghirvevesebb a Dr. Haebra-féle arcztisztító kenőcs, bőrszépítő szappan és hőlgyopor. Ára nagy tégely 60 kr., kicsi 35 kr., szappan 35 kr., ponde 60 kr. Kapható Budapesten Török József gyógyszer-tárban király-utca, Neruda Nándor-nál hatvani-utca és az ország minden gyógytárában. 4733

Részletfizetés

mellett a legoulsabb kiszolgálással ajánl alant legjobb birben álló áruház helyben lakó felekek mindennemű női és férfi ruhákat 4721 készben vagy rendelre saját műhelyében mérték szerint készíttve, továbbá mindennemű szövetek, szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők, vásznak, chiffonok és más hasonemű ezikeket a legújabb válszékben. E bevásárlási mód különösen ajánlható, mert rend-zeres beosztás mellett kényelmessé teszi az iránybani szükségletek fűdözését.

Deutsch Sándor Király-utca 26. szám. Telefon 94.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.
Kir. szab. Svédhonra. 4736

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirfából kifolyik, ha annak törzset megúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkínőbb szépítő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasítási szerint, balzsammá alakították át, csak akkor nyer gyógyóvánt csodálatos hatást. Ha erre megkérjük vele nem eszervehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, amely ezáltal fehérré és gyöngyödé válik. Ezen balzsam a bőrnek fehérséget, gyöngyöséget és üdűséget kölcsönöz; a leg-rövidebb idő alatt eltávolítja a szepit, májfoltot, anyajegyeket, orvosságát, bőrtakat s a bőr minden más egyéb tisztálaltatás-gút. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA
a legalkalmasabb hősápoló szappan, mely a bőrt gyöngyödé s finomá teszi s hivata van a nyírbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógytárban.
Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógytár, Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógytárszénél.

Díszokmány Zágráb. 1891. Arany érem Temesvár.

Kwizda-féle Restitutionsfluid,
üdítőnedv lovak részére. 1 üveg ára 1 frt 40 kr.

Már 30 év óta az udvari istállóban, a legnagyobb polgári és katonai istállózatokban használatban, a nagyobb mérvű megerőltetések előtt és után való erősítőre, a szomjódások, kiesklások, az inak megmerevülésénél stb. Képesé teszi a lovat a leg-kitartóbb szolgálatokra az idomításnál.

Tessék vizgálni a fenti védjegyre és határozottan **KWIZDA-féle Restitutionsfluidot** kérni. Kapható a gyógytárakban és gyógyfű-kereskedésekben.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógytár, Budapest, Király-utca 12.

SCHLICK féle vasöntöde és gépgyár részv.-társ. BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: Városi iroda és raktár: Fiók-raktár:
VI. külső váci-út. Podmaniczky-utca 14. Kerepesi-út 77.

Gőz- és járgány-cséplőkészületek,

számos első díjjal kitünt. Schlick-féle szab. 2 és 3 vasu ekék,

mélyítő és egyetemes aczel-ekék, 4672

eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle egyvasu ekék, talajmivelő eszközök,

Schlick-féle szab. „HALADÁS” sorbavető gépek,

Takarékonyabb gépek, daráló, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kévekető és marokrakó arató-gépek és fűkaszó gépek, szállítható mező vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legújanyosabb árak. Árjegyzékek ingyen és bérmentve

Óvás!
Tisztán tojás sárgájából készített
SZAPPAN
kapható kizárólagosan csak
LATZKOVITS A.
férfi-divatüzletében
Budapest, IV., Váci-utca 22.
(Nemzeti szálloda épület.)

Ezen általam 15 évvel ezelőtt feltalált s tisztán tojás sárgájából készült szappan használatá azon különös előnnyel jár, hogy az arcbort felfrissíti, s azt természet üdőségében megtartja. Minden más — hasonló elnevezés alatt forgalomban levő gyártmány — szappantalánymánynak gyöngye utánzata, melynek sárga színét festék által — mesterségesen uton lesz előállítva. Gyártmányom minden egyes darabja czégemet és alá-írásomat viseli. 4713

SZÁVOSZT ALPHONS
Budapest, Arany János-utca 11. sz. a.
Legjobb gazdasági és kertü magvak. 4691

50 év óta sikerrel használtatik!
Szepitőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztálaltatásokat eltávolít biztosan az

Eszéki Spitzer Kenőcs
és az **eszéki Salvator szappan**

Valódi minőségben csak a VÉDJEJY. 4707

DIENES J. C.-féle gyógytárban
Eszéken, felsőváros.

1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg „ mosdóvíz 40 kr.
1 darab Salvator szappan 50 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kérérik a t. cz. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

Legjobb és Leghirvevesebb
Pipere Hőlgyopor
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Harmonikáról, mechanikai hangszerekről, zongoráról külön-külön képes árjegyzék kéréndő.
Javitások pontosan eszközöltetnek.

Stern-erg Armin és Testvére hangszer-ípar
Budapest, kerepesi út 36. sz.

Csúsz, köszvény, tagzsággatás, fejfájás, csipőfájdalom, hátfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.
Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-enyhítő szer és majdnem minden gyógyszertárban kapható 40 kr. és 70 kr.-ért. Minthogy utánzások léteznek, ennél fogva mindig határozottan „Horgony-Pain-Expeller” kéréndő.

1892. apr. 184. sz. 1892. apr.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkesztő
GYULAI PÁL.

TARTALOM:

Comenius A. János. — Dezős Lajostól.
Regényes lapok az életből. (II.) Haraszti Gyulától.
Bolgár népköltészet. — Ásbóth Oskártól.
Klementina leánya. Regény. (III.) — France Anatól után, francziából — mn. —
Költemények. Téli virágok. — Kozma Andortól. — Henrik. — Heine után, németből. — Vargha Gyulától.
A bosnyák mohammedánok kivándorlása. — Krecsmárk Jánostól.
Kalotaszeg magyar népe. — Herman Ottótól.
A Teleki-pályázat (szegény paraphrása). — Sz. K.
Egy új szláv szemle. — K. E.
Értesítő. Burns R.: Költeményei, fordította Lévai J. — I. a. — Jancsó B.: Középiszóláink reformja. — sz. — Froude J. A.: Short studies on great subjects. — d. — Goszthony M.: Horvát-Szlavon- és Dalmátországok autonóm alkotmányja. — J. B. — Schlieman ásatásai. — Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint, félévre 6 frt.

Franklin-Társulat
magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapesten.

VÉGHILESI

VERA FORRÁS
Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savú, égvényes savanyúvíze, Véghles-Szalánán, Zélyomm. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: **Erzsébet-körút 56. szám alatt,** továbbá filiszterületekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos rakia a vidéken.

17. SZÁM. 1892. BUDAPEST, ÁPRILIS 24. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatlakozó. 2.50

BUDENZ JÓZSEF.

1836—1892.

MAGYAR tudományos világnak egyik legnevezetesebb oszlopa dőlt ki ápril 15-én éjjel, a húsvéti ünnepek küszöbén, Budenz József elhalálózásával. Alig egy pár hónap mulva követte a sírba Hunfalvy Pált, kívül három évtizeden át együtt működve valódi tehetségében gazdag tudományos iskolát alapítottak meg, s kívül együtt, mint az összehasonlító nyelvtudomány dioskurjai, nemcsak hazánkban, de a messze külföldön is elismerést és tiszteletet szereztek a magyar névnek.

Pedig tudja mindenki, hogy Budenz születésekor nem volt magyar. Nemesak oly értelemben, mint Hunfalvy, Toldy, Ballagi, Riedl s más híres nyelvészeink, kik szintén nem csecsemőkorukban tanulták meg a magyar nyelvet, de idegen ajku magyar szülők gyermekei voltak, hanem mert külföldön, német családból származott s épen úgy, mint egy másik büszkeségünk, Lotz Károly, teljesen felnőtt korában jött be hazánkba, hogy megismerkedjék azzal a néppel, melyet könyvek-ből tanulva is érdekesnek talált.

Megismerkedett velünk, megszerette a magyart, itt maradt, s valódi magyar lett belőle. Az ősz sze hasonlító tudományokkal foglalkozó férfinál, különösen ily eredettel, érthető lett volna a lanyha kozmopolitikus érzélem, Budenz azonban lelkes magyar volt, őszintén érdeklődött közügyeink iránt s néha még külsőségekben is kimutatta hazafiságát, így egyike volt az utolsóknak tanártársai között, kik atillát viseltek, midőn az már megszűnt divatos lenni.

Két ízben * közöltük az érdeemes tudós arczképét és életrajzát, előbb egyetemi tanárrá kinevezetése s utóbb irodalmi működése 25-ik évfordulója alkalmából, s így azokra utalva,

* A v. U. 1872. évi 17. és az 1884-ik évi 11-ik számában.

elégendőnek tartjuk, ha ezúttal általános jellemzést adunk életéről és működéséről.
Budenz József 1836 június 13-ikán született Rasdorf kurhesseni kis faluban, hol atya tanító volt. Tanulmányait Marburgban és a göttingai egyetemen folytatta. A véletlen úgy akarta, hogy ez utóbbi helyen egy házban lakott Nagy Lajos unitárius tanárjelölttel, s a két ifju barátságos ismerkedése döntő hatású legyen a nyelvészettel foglalkozó Budenz József jövő pályájára. Tanulmányozni kezdte a magyar nyelvet, levelezésbe lépett Hunfalvy Pállal s 1858-ban csakhamar aztán, hogy bölcsészettudori oklevelét megszerezte, ellátogatott hozzánk. Itt is maradt. A kiváló tehetségű ifjunak elegendő volt az a két hónap, melyet Debreczenben, mint Lugossy József vendége eltöltött, hogy a magyar beszédet is elsajátítsa, s ugyanazon év őszén Székes-Fehérvárt tanári állást foglaljon el s magyarul írjon értekezést a «Magyar nyelvészet» számára. Életének ezennél még két nevezetes fordulópontja volt, 1861-ben, midőn a magyar tudományok akadémiához könyvtárségéddé neveztek

ki, s így biztosítva lett, hogy itt a tudományoknak élhessen s 1872-ben, midőn a budapesti egyetemen az akkor szervezett altáji összehasonlító nyelvészeti tanszékre rendes tanárnak neveztek ki. Életének többi mozzanatai a komoly tudományos munka és a csendes baráti társas-kör élvezetei között oszlanak meg.

A komoly tudományos munkálkodásnak rendkívüli eredményei voltak; mintegy 30 kötetre terjedő önálló mű, a «Nyelvtudományi Közlemények» című tudományos akadémiai folyóirat 15 éven át tartó szerkesztése s egész sereg értekezés, melyekkel nemcsak a szaklapokat, de az ismeretterjesztő és politikai lapokat is fölkereste, bár soha sem irt más tárgyról, mint a nyelvészetről. Sőt tulajdonképp még a nyelvészeti terén is specialista volt. Bölcsészettudori értekezése s az első magyar nyelven fogalmazott cikkek görög grammatikai kérdéseket tárgyalt, később azonban Boller bécsi egyetemi tanár és Hunfalvy Pál hatása alatt kizárólag az összehasonlító nyelvészetre adta magát s ebben is az ural-altáji nyelvek voltak tanulmányának tárgyai. Egy pár akadémiai emlékezés s néhány kisebb alkalmi közlemény kivételével, műveinek hosszú sorozata az ugorok, mordvinok, csuvasok, cseremiszek, finnek s más nemzetek nyelvéről szól, mely nemzeteknek még nevét is alig ismerték előtte Magyarországon.
Száz éve is elmúlt immár, midőn Sajnovics működése után a magyar nyelv rokonságát a finn-ugor nyelvekkel a tudósok legalább is valószínűnek kezdték tartani. De a kutatás e téren mindenütt igen szerény körben mozgott s a magyarok még Reguly és Hunfalvy fellépése után is hajlandók voltak ezt a rokonságot egyszerűen néhány tudós bogarának tekinteni. Budenz volt a legszorgalmasabb s még a szintén nagyon tevékeny finn nyelvészek mellett is a legtöbb eredményt felmutató tudós kutató. Valóságos arzenált gyűjtött össze tudós kincsekből. Ritka nyelvészeti tehetsége lehetővé tette, hogy tisztán könyvekből egész sereg nyelvet tanuljon meg, sőt hogy már csaknem teljesen kihalt nyelveknek grammatikáját és szótárát állítsa össze néhány fenmaradt nyelvemlékből. Finnországot kivéve, a hol egy iskolai szünidőt töltött, az általa nyelvészeti ismereteket népeket sohasem látogatta meg s adatait sokszor igen szerény forrásból szerezte, így

BUDENZ JÓZSEF.

például heteket töltött a budapesti állatkertben mutogatott lappok és számojédek sátraiban s a Vámbéry által idehozott tatárt hónapokon át tartotta nyelvmesterének. Budán alig fordult meg keleti ember, különösen Oroszországból, mivel összekötötést ne szerzett volna, hogy valamit tanulhasson tőle. Így tanult meg 20—25, néme-lyek szerint még több nyelvet s csak így volt lehetséges, majdnem tíz évi fáradság után meg-szerkeszteni egy nagy, száz ives «Magyar-ugor összehasonlító szótárt» (Budapest 1873—81), mely nemcsak Budenz működésének legjelen-tékenyebb emléke, de hosszú időközön át a leg-főbb tudományos mű lesz mindazok számára, kik a nyelvekkel foglalkoznak. Egy másik fő műve, mely az ugor nyelvek összehasonlító alakzatát tárgyalta volna, habár első, az ugor nyelvek szókészletét tárgyaló része már 1887-ben megjelent, nem készíthetett el teljesen. A többi munkái is nyelvtanok, szótárak, nyelvmélekek s nyelvtani dolgozatok bírálatai. Ez utóbbiak közé tartozik két füzet, melyben Vámbéry Ármin «A magyarok eredete» című munkáját bírálja. Nem azért említjük fel ezt külön, mintha nagyobb becsök volna, mint más dolgozatainak, inkább alkalmi jellegénél fogva kevésbé jelen-tékeny, de mert a nagy közönség is kiváló érdeklődést tanúsított irántuk. Igazán szólva, ezt sem olvasták a nyelvészek kis körén kívül, de mindenki beszélt róla s Budenz és Vámbéry harca azon kérdés felett, a török vagy a finn népesorrtal állunk-e közelebbi rokonságban, egy időben valóságos divatos tárgy volt.

Talán felesleges is mondanunk, hogy tudó-sunk ily kiváló sikerrel folytatott működése sokféle elismerésben részesült. A magyar tudó-mányos akadémiának rögtön levelező tagja lett, 1871 óta pedig rendes tagja. Tagsággal tisztel-ték meg a finn és azt irodalmi társaság, vala-mint a szentpétervári és franczia tudományos társaságok s írói működésének huszonötödik évfordulója alkalmából 1884-ben tanítványai külön albumot adtak ki, s Ő Felsége királyi taná-csosi címmel ruházta fel.

A sok elismerés s nagyszámú tanítványainak őszinte ragaszkodása azonban nem tette őt el-bizakodottá. Ritka eset, hogy egy valódi nagy tudós oly szerény s oly igénytelen maradjon, mint a minő Budenz volt. Szeretreméltó, nyá-jas természetéhez a pedans modorosság soha sem férközött. Kötelességét mindig lelkiismeretesen teljesítette, még ha kissé nehezebbre esett is, mint a bizottsági munkálatok, vizsgák veze-tése s más ily dolgok, de sohasem zárkózott el mások elől s tehetséges tanítványait folyvást pártfogolta, néha nagy áldozatokkal is, melyek között különösen fölemlítésre méltó, hogy Mun-kácsy Bernát számára, midőn az Szibériában utazott, hónapokig tartó fáradsággal másolt le egyes szükséges kéziratokat tisztán barátságából és ügyszeretettel. Még a német egyetemi deák-
kól társas szelleme is élénken maradt meg nála. Csaknem minden este, olykor igénytelen helyiségekben, társaságot gyűjtött maga körül s e társaság tagjai, kik mind intelligens egyének voltak, de nagyobbbrészt az ő szellemi nagysága alatt állók, mindenkor egyenlő szives bánás-módban részeseültek nála s a komoly tanácsko-zásokat fiatalos multságok váltották fel. Asztaltársaságának tagjaiban igyekezett az ideális irányt élesíteni. Adakoztak szegény tanuló-gyer-mekek felruházására, kirándulásokat rendeztek s tudományos reformszemeket penditettek meg. Ily körben keletkezett a «Magyar Nyelvőr» esz-méje, a most befejezett «Magyar nyelvtörténeti szótár», a munkában levő iparműszótár s szá-mos más közhasznú dolog. S a már őszülő vezér még a mulatságokban is egyike volt a legeleve-nebb ifjaknak, adomák számai füződnek nevé-hez, melyek mindegyike az ő eszéről s igaz kedélyéről tesznek tanúságot.

Igy élt s működött Budenz nálunk harmincz évet meghaladó hosszú időközön át. Működése nagy tekintélyt szerzett hazánknak a külföldi nyelvészettel foglalkozó körök között s egész sereg modern gondolkodású tudóst nevelt Ma-gyarország számára. E két nagy érdeméről nem feledkezhetik meg soha a magyar nemzet s bizonynyal mindenki óhajtja, hogy a bevándor-lók között, kik ezrével keresnek itt hazánknak új, boldogabb otthonot, legalább időről-időre legyen egy oly igaz magyar, mint a minővé Budenz lett, s a minő holtáig megmaradt.

LEVÉL EGY BUKOTT KÉPVISELŐHÖZ.

Kedves barátom, üdvözöllek!
Szíven a legtisztább örömmek
Szárnyán repül feléd —
S viszi jókedvem felszökellő
Sugárát, mint viszi a szellő
A tavasz első rózsalevelét.

Igaz tehát: otthon rekedtél;
Bármint itattál és etettél, —
A nép megbuktatott.
Szájhősködés? vagy helyi érdek?
Mindegy! . . . de látom a tömérdek
Kátörvendő baráti bánatot.

No képzelem, hogy elsirattak,
Kik bukni tán alkalmat adtak,
A jó önzetlenek!
«Szegény fiú, korán letüntél!
Jeleseb valál mindegyikünkél, —
Ezt a bukást nem érdemléd te meg!»

És így tovább . . . Ismert felette
Az álsópánkodás receptje,
Mely csalfa könnyet ont.
Gyógyító balzsamnak találja
És újra vesszőparipára
Úl érte sok könnyenhívó bolond.

De te remélem csak nevetted
A jajtatókat, kik helyetted
Ástak számodra sírt,
S az elveszett honatyaságnál
Magasztalnak czélabn találtál
Pályádok csillagot, sebedre írt!

Poéta vagy! . . . csak verd a melléd,
Aországútnak árka mellett
Virágid por lépé —
S te beljebb mégse menekültél,
Vásárosok sorába ültél! . . .
Az elpazallt ügy búját érzéd-e?

Mit kérdezem? . . . Hisz' lemaradtál!
Neved az árfolyam alatt áll, —
Igy élni őh be jó!
Békóba nem ver kötelesség . . .
Tétlen napok! . . . termékeny esték!
A percz örök, midőn oly illanó.

Óh, boldog ember! szinte hallom
Az illatos esti fuvalmon
Szerelmes sóhajod:
Múzsád, az édes, vajjon fr-e?
Csónakra jó nap tiszta rim-e?
Ez mostan a te egyetlen bajod.

Nem a ki így lát elmerengni,
És a tudja elgondolni senki,
Mi más emésztene:
Hunyó napot borongva nézed,
Mert elyvelé haj! anyyi pénzed
Zászló, fuvarbér, kortesdj, zene! . . .

És persze száznak . . . Hisz' nem értik,
Hogy járhatnál rózsába térdig:
Nem lennél boldogabb,
Mint vagy magányod méla csendjén
Üszó álmokkal, megpihenvén
Lágy hangulatban, míg leszáll a nap.

Lármás heréi a piacznak,
Kik bolygó fény után szaladnak,
Hogy értenék meg ezt!
Ugy-e? — felelj, homályos erdő
Rejtelmeln szótlan merengő! —
Szörnyű unalmas ily falusi est?

Ne röstellj számot adni róla:
Hiányzik a hály foszója?
A karzat mosolya?
Miniszterek futó kegyelme?
Lásd, anyyi jámbor, léha elme
Egyébről nem is álmodik soha!

Letarolt lelked úgy-e pusztá?
Hiányzik a tömeg, az utca?
A szép Andrásy-ut?
Ember-zaj? hintók robogása?
Kaczér szemek rád villanása?
S mind, a mi sok üres fejnek kijut?

Óh szép világ! óh kedves élet!
Forog az ördögmalma véled
S te boldogan hiszed,
Hogy szüntelen haladsz előre,
S míg szédül és megáll a dörre,
Te a földgömböt válladon viszed!

Hazug beszédek ámitása,
Haszonlesők kortesfogása, —
Ez toltá szekered;
Mindegy! . . . de benn vagy a mederben!
Lakolsz, ha vesztéttél a perben —
S viszont mindenre fátyol: sikered.

Ellenjelölteket legyőzve,
Tömjénné lesz a korsma gőze;
Neved kiáltja ki —
S derék polgár lesz a silányból,
Előtte szent, nagy eszme lángol
S bár megfizetted: elvű hazafi!

Utálatos kézzorítások!
Nevedre borszag, nyirkos ászok
Penésze is tapad . . .
De minek itt az orca pirja?
Bár rongy volt névjegyed papírja,
Te comme il faut-nak tarthatod magad.

Oleső dicsőség fályafüstjén
Fölszáll ekép' sok balga büszkén
S egyszerre nyoma sincs;
A nyers való eléje tárl:
Mind, a mit elképzelt magáról,
Csak álompézt volt, nesze semmi kincs!

De míg nem vette senki észre, —
Az ördög bánja, lesse, nézze:
Mi lesz az ébredés?
A haldokló század mohón él;
Csalódástól csak álmódó fél,
Bölcsnek magot hoz már a zöld vetés.

Hajrá! belé csak a hinárba!
A gyöngyöző serleg kínálja
Az élet mámorát . . .
Élvezni! . . . rajta! . . . minden áron!
Boldog, ki a szennyes hináron
Mások fölött épkezláb gázol át.

S te most kicsöppentél a jóból;
Téged, a melyre anyi tódul,
Már nem lát a piac . . .
Szegény, kibuktál! . . . ez a méreg;
Mondják, szegénytől forr a véred
Mondják, magányba űz a férfi-dacz.

De én azért hadd irigyellek,
Bukott nagysága a jelennek!
Mert tied a jövő,
Ki messziről mosolygva nézed,
Hogy kapkodják föl a te részed,
Mit elvetéttél, álmokat szövő!

Csodállak, mint áldott halandót,
Ki megleled a maradandóbb
Czéllokhoz az utat;
Kincseidet szivedben hordod,
Kaczagva sok hiú bolondot,
Ki drágagyöngyöt felszinen kutat.

Bukott barátom, üdvözöllek!
Szíven a legtisztább örömmek
Szárnyán repül feléd —
S viszi jókedvem felszökellő
Sugárát, mint viszi a szellő
A tavasz első rózsalevelét.

RUDNYÁNSZKY GYULA.

A FELÜLTETÉS.

Falusi kép. (Vége.)

Iria Gyarmathy Zsigáné.

Kasor erősen csóválja a fejét. — Különös;
de míg behatóan tovább tárgyalnám az ügyet,
egyelőre csak annyit kérdek a szerkesztő úrtól,
hogy a *b. i.* cikkére irt feleletemet, illetőleg
erős czáfolatomat, miért nem adta ki? Avatott
ügyvédi kezekkel felbontoltam, izekre szedtem,
tönkre vertem, porrá zuztam benne *b. i.-t*;
mondhatom remek egy cikkkeske volt az, miért
nem látott napvilágot?

— De mégis különös egy ember ez! — gon-
dolja Zoltán, — elhiszi, hogy egy tíz év előtti jelen-
tékenen cikkre emlékszik a szerkesztő, elhiszi,
hogy azt egy most husz éves ifju irta . . . s míg
az emberszerető sógor így töpreng, a szerkesztő
ravasz komolysággal feleli.

— Nem kaptam a jeles munkát. Nem kaptam.
Bevallanom, ha kaptam volna, úgy-e nem
tagadtam el *b. i.-t* sem.

— Endre jogász pompásan mulat a különös
ember öntelenségén és folytatja a tréfát:

— Bátyám, bevallom, töredelmesen vallom
be, hogy a kérdéses remek cikkért csak egye-
dül engem illet minden vád . . .

— Lehetetlen, öcsém, hogy itt is az ön keze
működött legyen! *Másra* inkább gyanakodtam
volna és lesújtó tekintettel méri végig Zoltánt,
a mire Erne azt sugja édes anyjának: — Ez a
Kasor bácsi ma még kiállhatatlanabb mint
máskor!

— Ugyvan, kedves bátyám, — vallja tovább
Endre, — *b. i.* cikkem megjelenése után épen
a szerkesztőségben voltam, midőn egyszer egy
vaskos levelen csak látom az ön férfias írását,
mohón bontom fel a levelet, kezdém olvasni:
szent isten, hiszen én porrá vagyok zúzva! kiál-
tom és . . . és megsemmisíttem . . .

A szerkesztő összeborzad.
— No, látja ügyvéd úr, így vagyunk mi sze-
gény hirlapcsinálók, bizunk az embereinkben s
a végén kiszül, hogy . . .

— Tyhű! teremtucesze ez körmös ügy! kiált
mellé düllesztve és vaskos nyakát hátra szögvé
az ügyvéd, s tetszik neki szörnyen, hogy ő a
társaság központja; — itt most minden ember
elismeri az ő jelességét, az az egy pedig, a ki
nem csodálja, valami öntelt, irigy ember lehet
s mint ilyet megvetéssel méri végig, s megbocsátó
hajlandósággal fordul Endréhez és nemes fen-
sőbbességgel nyújtja oda kezét:

— Fiatl ember, ez-rossz volt; de én megbo-
csátok önnek.

Zoltán már megelégette, hogy egy vén em-
bert tovább bolondítsanak és útba akarta iga-
zítani!

— Ügyvéd úrnak mindnyájan hálával tarto-
zunk, hogy jó kedélyével elfogadta a tréfát és a
csalódásig menő hüségleg adta, mint ha hinné,
mivé lesz! De azért Kasor csak mondta tovább,
míg a biboros ég alkonyba borult és a havas
hegyorom kékes árnyat vetett az apróbb he-
gyekre és a tavasz szellő élesebbre vált. Ekkor
felállt s mint gavallér emberhez illik, egy
köszöntőt mondott a nőkért, egyet a hazáért,
egyet pedig a társaságért: habár ennek a diszes
társaságnak nem minden tagja érdemes is arra,
— és itt egy hetyke, lesújtó pillantást vetett
Zoltánra, — de azért ő az egészért irti pohá-
rát. Ivott, aztán Kéry Dezsőhöz fordult és meg-
nyugtatta, hogy ezentúl amaz említett nő-
rokonához fogja küldeni cikkeiket, a ki aztán
személyesen viszi a szerkesztőségbe, így méltan
kezek közé nem jut az, a minek napvilág
kell. Megemlékezett még a tiszteletpéldányról,
azután kacskaringós bókok között kezét csókolta

most is kitalált minden olyan dolgot, a mit a
szerkesztő ki akart találatni.

Például a fagy által zsugorított gabonáról irt
jeles cikkét más valaki sikasztotta el, de a
szerkesztő mint *vendég* ennél többet nem mond-
hat. De hát miért lenne Kasor Gáspár a furfang-
os ügyvéd, ha ki nem találná azonnal:

— Tudom, tudom már, hogy kinek nem volt
érdekében a rossz gabona híret világgá bocsá-
tani! De hát hogy is juthat önnél minden em-
ber, — még a vidéki gazda is, — az én mű-
veimhez?

— Fátum, de tény, hogy mielőtt kezemhez
jutnának az ön becses művei, eloroztatnak . . .

A házi úr közbe szól:
— Látod, Gácsi pajtás, azért nem juthattál
mind eddig a tiszteletpéldányhoz, mert a szer-
kesztő nem olvashatja a leveleidet, de már
ezentúl . . .

— És Kéry Dezső azonnal biztosította, hogy
meg fogja kapni; de a tréfának ezt a részét nem
tartotta egészen sikerültnek.

V.

Kasor végre megnézte óráját, azt a családi
nevezetéseget, melyről azt állította, hogy há-
romszáz éves és úgy tett, mintha távoznai akarna
és e közben eszébe jutna valami. Kabátja zse-
béből előránt egy írást, a melyről kisűti, hogy
az a világ legnevezetesebb fegyverének a kisor-
solási iver, s olyan dolgokat állít a «remek» pus-
káról, hogy Kéry Dezső felkiált:

— Egész életemben bolondja voltam egy
ilyen fegyvernek! Kérem azt az ivet. Aztán
végig futja tekintetével s azt állítja, hogy nem
is drága egy szám. Csak három forint és most
kezd igazán sajnálni egy korábbi fogadását, a
mely tiltja, hogy egy számmal többet tegyen
egyszer, s komolyan kezdni inteni a fiataliságot,
hogy könnyelmű fogadásokat ne tegyenek. Lám,
mások most milyen szerencsés helyzetben van-
nak: annyi számot beirhatnak, a mennyi épen
tetszik. Kasor buzdogn kezd magyarázni, hogy
minden dolognak két vége van: ha nem irhat
több számmal, ott vannak a nevek is, még pedig
a Kasorok és Zudorfalvyak keresztnéveiből ösz-
szeírva, természetesen tekintettel az őslökre. Ott
van például Demeter, a ki anno ezeregy . . .

Kéry Dezső közbe szól:
— Ez az egy elég is nekem, ügyvéd úr, mert
a nevre is ki terjedt ostoba fogadásom . . .

— És az iv kezről-kezre jár és Kasor mosolygva
gondolja, hogy mégis jó fogás az, mikor a ne-
vek és számok szerencsés összezavarásával így
fel tud ültetni egy társaságot. Aztán hátradől
egy ringó székbe és elbeszéli, hogy milyen csoda-
dolgokat művelt ő ezzel a puskával havasi ki-
rándulásain és a szép fáták mint bomlottak
utána. Kéry Dezső kérte, hogy ne dicsérje to-
vább a remek fegyvert, mert már is úgy vágyik
utána, hogy ha más találja elnyerni, nem tudja,
mivé lesz! De azért Kasor csak mondta tovább,
míg a biboros ég alkonyba borult és a havas
hegyorom kékes árnyat vetett az apróbb he-
gyekre és a tavasz szellő élesebbre vált. Ekkor
felállt s mint gavallér emberhez illik, egy
köszöntőt mondott a nőkért, egyet a hazáért,
egyet pedig a társaságért: habár ennek a diszes
társaságnak nem minden tagja érdemes is arra,
— és itt egy hetyke, lesújtó pillantást vetett
Zoltánra, — de azért ő az egészért irti pohá-
rát. Ivott, aztán Kéry Dezsőhöz fordult és meg-
nyugtatta, hogy ezentúl amaz említett nő-
rokonához fogja küldeni cikkeiket, a ki aztán
személyesen viszi a szerkesztőségbe, így méltan
kezek közé nem jut az, a minek napvilág
kell. Megemlékezett még a tiszteletpéldányról,
azután kacskaringós bókok között kezét csókolta

a két nőnek és csak alig ingadozó léptekkel
távozott.

A visszafojtott nevetés árja gátat tört és a
társaság pompásan mulatott.

— Zoltán, neked nem szabad nevetni! tilta-
kozott Kéry Dezső.

— No hát én is okultam ma annyit, hogy a
ki okvetlenül lovagolni akar, még pedig olyan
tűzzel, hogy a leszállítás ellen rug-kapál, azt
engedni kell. Különben a tiszteletpéldányval
és az aláírási ívvel eléggé megfizette a mu-
latságot . . .

— Úgy kell neki! tapsol a kis leány, a ki
Kasor ellenében pártfogása alá vette a fiatal
író, Kéry Dezső pedig Kálmányhoz fordul.

— Aztán ha történetesen elnyerem a remek
fegyvert, add vissza Kasornak.

A házi úr felnevet:

— Hát te még itt vagy? Azt hiszed, hogy
kihuzzák valaha azt a nevet, vagy számot, mely-
lyel nyerhetne valaki? Tíz éve, hogy sorsolják
ezt a puskát, még pedig oly különös szerencsé-
vel, hogy vagy az anyósa, vagy a felesége nyerik
el mindig . . . tudod, a gazdasszony sem öli meg
legjobb tojó tyúkját.

— Vagy úgy?

— Lefőttem öket — gondolja a jeles ügyvéd,
a mint végig megy az utcán — és elgondolja
azt is, hogy nincsen olyan okos ember több,
mint ő, hiszen ha lenne, csak látott volna köz-
lök vagy egyet, de mikor soha életében nem
találkozott magánál okosabb emberrel.

— Ősi házikója rozzant ajtaján nagy garral top-
pant be és bajszát pödörgetve odalépett a «fele-
ségek királyné»-jához. A fakó arcszínű, fanyar
tekintetű asszony egy szál fagygyu-gyertya mellett
sárgult száru harisnyát fejtél kékes fehér pamut-
tal és egy fejbiccentéssel sem viszonzta a
negédes köszöntést.

— No, te asszony, csakne morogj örökös szo-
lásod szerint, mert ez a komisszióm ugyancsak
jól sikerült; holnap husvéti bárány és török-
hegyi lesz az asztalunkon, már el is indítottam
utána; egy hét múlva pedig teljes czimemen —
érted-e, a teljes czimemen, saját lapom fog
járni!

— Jó, jó! Ha részeg vagy, hát feküdj le!

A mint élesebbé vált a tavaszi est szellője, a
társaság bevonult, természetesen a terített asztal
mellé. Csak a fiatal író maradt künn és ál-
modta a saját regényét. Úgy tele gyűlt a szíve
boldog sejtlemmel, mint a tavaszi est a gözölő
föld fűszeres illatával. Az egyik oszlop felső
párkányzatán ujon rakott fészékben boldogan
csicsereg a fecske-pár és a bércz-orum felett fel-
tűnő telehold úgy ragyog, mint ha csak a Zoltán
novelláihoz akarná beüzösztöni a tájat és a
mint világos sugaraival át meg át szövi a nyiló
sompák fehér virágait, a fiatal író felsóhajt: ezt
nem tudjuk így visszaadni soha! De hát azt le
tudnám-e írni, a mit most érzek? Nem, azt sem.

Aztán belemerül a holdfényben ringó fehér bok-
retákba, egyszerre csak úgy képzeli, mintha az
a sejtelmes fehérség alakot öltene, meglíbbenne
és odaszállna közvetlen közelébe. Szíve hangos-
san ver: előtte áll a fiatal leány ártatlan szép-
ségének egész bájjával, kicsi fehér kezét a kar-
jára teszi, szelid szép szeméivel felnéz az ifjura
s megszólal. Hangjából, delejes tekintete vará-
zsából az ébredő szív édes melege szól, pedig a
mit mond, az egészen naív, egészen gyermekes;
de többet ért abból az ifjú, mintha keresett sza-
vakkal beszélne ez a szép gyermek:

— Csak azt akarom mondani, Vértés, hogy
aztán pünkösdi szombatján nem lesz itt az a
kiállhatatlan ügyvéd, a ki olyan igaztalan volt

magához . . . akkor csak jöjjön bátran, igazán nem lesz itt!

— Kösönöm, drága kis Erne . . .
És pünkösdi szombatján nem lehetett volna ott annyi ügyvéd és olyan felületesekre való kilátás, hogy a fiatal író el ne jöjjön.

A fővárosi vendégek távozta után egy hétre Kasor nevetve, kiabálva rontott be fanyar feleségéhez, kezében erősen rázott egy czimshalagot; a lapot már régen elvesztette, a mint körülfutkosott a faluban, de az egészen lényegtelen is volt, mikor a czimshalagon ez van: «T. p. kasorvári Kasor Gáspár hites ügyvéd, megyei bizottsági tag, stb. úrnak Halomvölgy.»

De azt már sohasem tudta meg, hogy ezt a szép címet meleg hálája jeléül írta egy ifjú, a ki boldogságát annak köszönheti, hogy a jeles

nek kedves állatok az ocsmányi rágasálók, mikor még ezenkívül egy valószínű muszka füttýre táncolnak!

Furcsa ambíció mindenestre, mely nem törekszik felkapaszkodni az orozlánok és tigrisek magasságára, hanem meglegszik a csatornák apró lakóival, melyektől azonban ép úgy félnek az emberek, mint a nagy ragadozóktól.

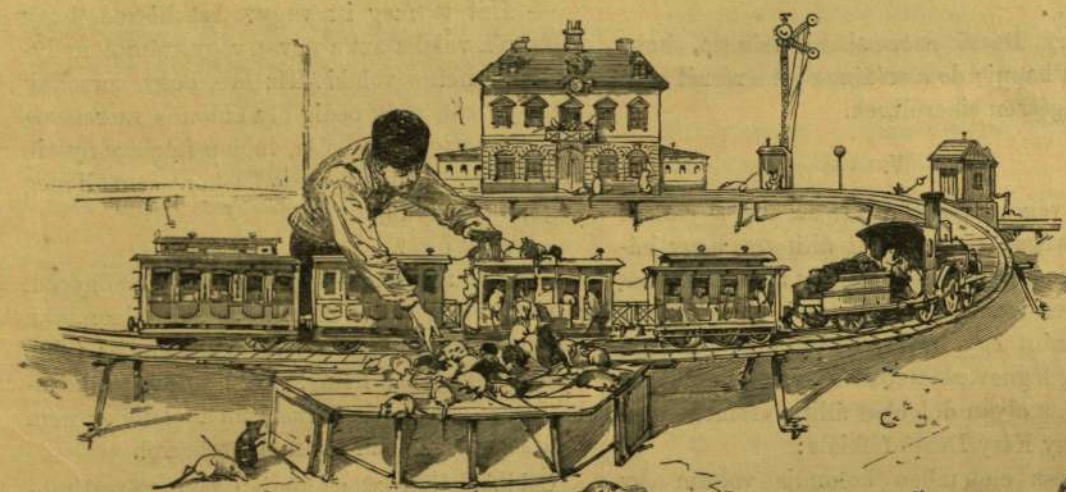
Durov sippal vezeti és kormányozza patkány-seregét, akár mint az egyszeri hamelni patkányfogó, a ki bűvös sípjával összecsedíti az egész város patkányait. S a mit aztán Durov ez állatokkal végez, az valóban bámulatosnak mondható.

A hirdetés szerint Durovnak mintegy 230 patkánya van. Persze, nem mindig végzi ennyivel manővereit. Mert mint más hadseregnek, az övének is vannak betegek, de meg szokványosai is, a melyek nem tudnak beletörödni a fegyverembe s a mint rést találnak, csakhamar odább állanak.

bibeldésbe. Neje és kis leánya egészen hozzászoktak a furcsa hadhoz.

A fogadóban, a hol beszállásolá magát, otthonossá tevő egész patkány-seregét, természetesen a szobáján belül; mert megköszönnék a fogadó többi lakói, ha olyan szemtelen bizalmasággal futkosnának az ágyukon a patkányok, a hogy mesterükén teszik.

Az idomításban segítségére szolgál kis leányán kívül nagy, bozontos fekete kutyája és szürke macskája, mely valóssággal a kuvasz szerepét játszdja s elég jó barátságban él a macskák rendes ellenségeivel; kis, alacsony kalitkákban hálálnak a patkányok, ezekben szállítja őket Durov a vasuton; de reggelint megnyitja a kalitkákat s míg kutyája és macskája körülötte hempergnek, a patkányok egyenkint felkusz-nak hozzá az ágyra. Iseri őket sorjában s ott táncoltatja őket keze fejen, vagy a paplanon. Alig három éves leánykája kacagva mulat a

A patkány-vasút.

A művészek.

A patkány-szelidítő szobája.

DUROV, A PATKÁNSZELIDÍTŐ.

ügyvéd úgy rátámadt azon a feledhetetlen hűsvét szombati napon. Támadás nélkül nem védelmezhetné volna az, a kinek ezentúl ő lesz a védelmezője.

DUROV, A PATKÁNSZELIDÍTŐ.

A párisiak szívesen látnak minden orosz, dívatosak ők maguk, a ruhájuk, zenéjük, mulatásuk, a míg alaposan rájuk nem únnak. A vérmes, ingadozó népnél ez nem lesz csuda. Most azonban még mindig szívesen látott vendég mindaz, a mi Oroszországból kerül oda; talán az értékpapírokat kivéve, a melyek nem valami jó hangzásúak beavatott bankárkörökben.

Nem rég egy kisebb színházban Durov, moszkvai származású patkány-szelidítő mutogatta magát idomított állataival. Előre is bizonyos rokonszenvennyel fogadták a párisiak e mutatványt, mert hiszen húsz évvel ezelőtt sokat köszönhettek a patkánynak, mely az ostrom alatt az éhségtől mentette meg őket. Hogyne lenné-

A 230 közt pedig csak kevés számú példány, mindössze tizennégy van első rangu szerepre hivatva; a többi statisztá.

Durov úgy fogdossa össze patkányait s hamar megfékezi őket. Kétórai fogság után már tisztában van mindegyiknek a természetével. S oly kitiünően tud bánni velük, hogy azok mintegy megbabonázva engedelmessé válnak neki. Ekkor aztán, midőn már alkalmasnak tartja őket a szereplésre, felöltözteti mindenféle egyenruhába; Európa majd minden nemzete képviselve van a patkányok kosztümjében.

Durov a legapróbb részletességgel tanulmányozza patkányainak képességét. Meg tudja különböztetni a röstet a virgoncától és tanuló-konytól, a szelidít a csökönnyöstől, a mogorvát a simulékonytól. Ekképen rájött, hogy a patkányok közt is az értelmi különbségnek nem csekély fokozatai vannak, akár mint az emberek között.

Csodálatos házatája van ennek a muszka patkány-szelidítőnek, az bizonyos. Még családja is már teljesen beletanult a patkányokkal való

bohó szökdelésen, a mit a patkányok végbevisznek. Magunk fajta embernek bizony borsózik a háta, ha az utálatosságra meglehetősen rászolgált állatokat mászkálni látja egy más ember kezén.

Különben ő sem simogatja állatait. Kezével csupán int nekik és kormányozza őket. Ha azután jól viselik magukat, kifogástalanul csinálják végig mutatványait, akkor egy darab cukorral vagy kenyérral, pár szem búzával jutalmazza őket.

A patkányokat a legkülönbözőbb produkcióra tanította be ez a Durov. Táncolnak a keze fejen, hajlonganak és sok mindenféle komédiát végeznek. A melyeket nem bir betanítani néhány nap alatt, azokkal nem vesződik tovább, hanem besorozza a statisztá hadba.

A patkányok közt, úgy látszik, van valami osztálykülönbség is. Vannak gögös és előzékeny patkányok; legalább így beszél a szelidítő.

Vannak, melyek meglegszenek családi körükkel, mások a társaságot kedvelik; harminczan-negyvenen mulatnak együtt. A melyek nem kívánnak érintkezni a pajtásokkal, azokat nem

szoktathatja rá az összeférésre. Hiába minden erőszak vagy kínálgatás, meg nem tűrik egymást.

Van korbely, békebontó is köztük. Ezeket könyörtelenül börtönbe zárja. A fogság szigorúan a magánzárka rendszerén alapul. Van azonban kórháza is a gyöngélkedő állatok számára. Ennyire terjed figyelmessége, a mi természetes, mert némely nagy betegében másóra csorbitását kénytelen szenvednie. A patkány, melynek hálásságról több mese kelt már szárnyra, Durov művész seregében csakugyan hálásnak bizonyult. A többi közt egy sebesültön tapasztalta, minő hálás ragaszkodást tanusított gondos ápolásáért és sebének gyógyításáért.

A családi öröm természetesen nem ritka a patkányok közt, melyek minden formalitás nélkül alapíthatnak családot. Az apróságokra, melyek már a színpadon születtek, tehát bizonyára

mozdonyra, a sippjre pedig valamennyi patkány hanyat-homlok rohan be a vasuti kocsiába. A vonat megindul és szerencsésen meg is érkezik az állomásra, a hol várja már az utasokat egy pár fehérbe öltözött patkány-mama, ölében egy kised patkányval.

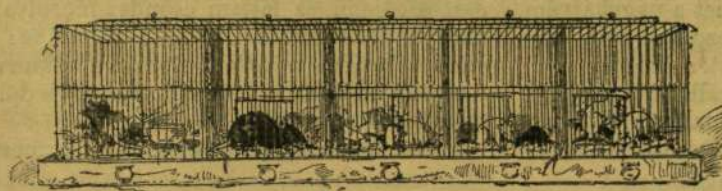
A riadó.

A szelidítés.

Póznamaszó patkányok.

A szállító kalitka.

A művészek.

DUROV, A PATKÁNSZELIDÍTŐ.

A BETEG NAGYBÁTYÁM.

Elbeszélés.

Angolból fordították V. H. és L. R.

Lawson Maggie levele barátjához, Clarke Minniehez.

Édes Minnie! Bizonyára meglep, ha azt halod, hogy el vagyok jegyezve; hisz a mikor egy hónapja megváltam tőled és Londontól, ezt meg a legtávolabbról sem sejtettem. Eleget mondtad nékem azt, a kedves, okos fejedet csóvalva, hogy a csinyeimmel majd egyszer ugyancsak megjáróm, de azt te sem álmodtad volna, hogy házasságba juttatnak.

Tudod, mennyire nem szeretek magam utazni, milyen kimondhatatlanul kellemetlen nékem az a pár ritka eset, melyben néhány órán által magamnak kell a kocsi-ban lennem.

Ítéld hát meg, mit érezhettem, mikor azon fényes elindulás után, melyben hála a ti kegyes gondoskodástoknak, a pályaudvarnál részem volt. — Peterboroughnál összes utitársaim kiszál-

a két vánkos, melylyel édes anyád éjjeli kényelméről gondoskodott. Mi kellett egyéb? Bőségesen megvan a készletem arra, hogy megvédjem magamat. Furcsa, hogy előbb nem jutott eszembe.

Rögtön munkába fogtam és mind e tárgyakat úgy rendeztem el, hogy együttvéve egy a szemközti ülésen fekvő férfi alakját mutatták. Gondosan betakarítottam, a végére illesztettem a plaid-csomagomat, hogy az egyik vége emberi láb formáját adta ki a takaró alatt, fejtől pedig rája tettem a vadász-sapkámat, hogy elfedje az arcát, mely tulajdonképen nem is létezett. Egy kis simítás itt, egy gyenge megrántás amott, egy pár könnyű nyomás, a mely a derekat jelezte, szerencsére erre a férfiak nem sokat adnak, és védöm és vezetöm olyan élethűen és valószínűen fekdűt ott, hogy büszke elégtétellel néztem a művemem végig. Mit kellett most már az éj borzalmaíttól tartanom? Bizton hittem, hogy egy czélzás «arra az urra ott, a ki nem érzi magát egész jól», elegendő lesz arra, hogy megszeresse nékem elvitathatlanul az egész kocsi-szakasz kizárólagos birtokát.

A tárgyakat úgy rendeztem el, hogy egy fekvő férfi alakját mutatták.

Grantham felé közeledtünk és a vonat egy pár perc múlva mind lassabban haladt, a míg végre az állomás előtt meg is állott. Az ott váró utasok mind a II-od és III-ad osztálynak igyekeztek és nagy örömmel láttam, hogy nem szándékoznak engemet nyugalmamban megzavarni. A vonatvezető betekintett a szakaszomba, hogy rendben lát-e mindent, de ott fekvő társamat szerencsére nem vette észre; alig lett volna kellemes, ha annak az úrnak a jegyét kérte volna.

A vonat épen indulóban volt, mikor egyszerre csak egy jól megteremtett alak rohant át a perronon, kalapdobozát, puskatartóval és takarócsomagal a kezében, nyomában egy libegő vasuti szolga, a ki majd lerokkadt a töltenytartók sulya alatt. Érdeklődéssel szemléltem e sportsmant, mert van-e nő, a ki rajta ne felejtene a szemét egy szép növésű férfun? — Ez a példány pedig volt vagy hat láb és két hüvelyk hosszú, minek a szélessége is megfelelt. De más az, valakit messziről megbámulni, és más, egy ilyen tekintélyes legénnyel közel szomszédságba jutni, — nagyon megjédtem hát, látva, hogy az óriás egyenest az én kocsimnak tart.

— Kérem, tessék vigyázni — hebegtem ijedten, hogy az ajtó felirántotta — ez-e az úr nem éri magát egészen jól!
Lám-e, édes, kimondatam ezt és alighogy e szavak elhagyták ajkamat, könnyen elszégyeltem magamat nevétség csinyem miatt.

— Öszinte bocsánatot kérek! — felelt a betörő, a kinek, bár a keze tele volt podgyásszal, valami módon mégis sikerült megemlínie a kalapját — nagyon restatelem, hogy zavarom kegyedet; de attól tartok, hogy már nem érek rá egyebüvé szállani, aztán azt is mondják, hogy a vonat tele van. Majd egy kiengesztelő mosolylyal hozzátette: Nagyon csöndesen fogom magam viselni!

Olyan komolyan néztem, a mint csak tudtam, mert a belépése minden inkább volt, mint csöndes, és reszkettem attól az eshetőségtől, hogy a most bekövetkezté sietségben és zavarban, miattal a szolgáló töltenytartóval nagy robajjal lecsapta a folyosón, az én szédülő figurámat, vagy valami baja eshetik és épen akkor fog ki-világítani teljes semmissége, mikor a legnagyobb szükségem volna állandóságára. Azonban minden jól ment s a vonat csakhamar ismét gyors haladásnak indult s én szörnyen boldogtalanul éreztem magamat.

Rettenetes volt elgondolnom, hogy az éjet evvel az ideggel kell töltenem, a ki, ugy lehet, valami áruhába öltözött gonosztevő; azt hittem, hogy kiáltnom kell, de hogy egyet pillantottam a kezem mivére, a mely olyan nyugodt és mozdulatlan feküdt ottan, kissé megnyugodtam.

Az élő utitársam, — ezt meg kell neki adnom, — nagy csöndben rakta el a holmiját, lábujjhegyen járt, és olykor-olykor egy-egy kíváncsi pillantást vetett mozdulatlan vis-à-vis-mra. Majd leült, könyvetvett elő s nemsokára mélyen belemerült ennek az olvasásába.

En is föltekintettem, megnéztem hosszú lábait és széles vállát, és nagyon vegyes érzelmekkel sóhajtottam, a mikor növekvő keserőséggel észrevettem, hogy a legvadabb fantázia sem becsülheti az én védőmet öt láb két hüvelyknél többre. Milyen eskély az eshetősége annak, hogy egy ilyen kurta protektor a félelem elriasztó hatását keltse egy hat láb két hüvelyk magas valalkozó szellemű rablóban?

Hirtelen megszakította elmélkedéseimet:

— Ugy hiszem, kedves atyja nem nagyon beteg. Hiszen nagyon csöndes!

Ámbár ezt a legtisztelendőbb hangon mondtotta, jobbnak láttam hidegen azt felelni: — Nem, nem beteg; inkább fáradt. — Majd, eszembe jutván, hogy atyám Edinburghban a vasútnál várni fog, gyorsan hozzátettem (attól tartok, nem elég méltóságteljesen), — nem az atyám, nem, csak-csak a nagybátyám!

— Oh, bocsánatot kérek! felelt oly alázatosan, hogy, bár a tekintetében volt még valami nyugtalanítóan furcsa, mégis fölengedtem. Elvégre egészen kedves volt; ugy lehet, egészen ártatlan fiatal ember, a ki éjszakkak tart vadászatra.

De kiderült kedélyem ismét elborult azon a szörnyű gondolaton, hogy hátha a társam tovább utazik, mint én és nékem az ő becsületes szemei látára «nagybátyám»-mal a karomban kell kiszállanom? ki kellett tudnom, hová tart. Egy kis idei habozás után végre elég erősnék éreztem magamat arra, hogy a tölem kitelhető legkönyösebb hangon megkérdézzem:

— Ön meddig utazik?

— Csak Perthig, — felelt behelzögő hangon, a melynek zeneszerű csengése azonban vajmi keveset változtatott azon kétségbejítő tényen, hogy énnekem előbb kell kiszállanom, mint ennek az idegennek, a ki majd teljesen hóborstonak fog tartani s a kire pedig én mindinkább növekedő tetszéssel kezdek tekinteni. Mennyire tapintatos volt például az, hogy a kérdésemet nem kapta meg úgyirányt arra, hogy velem valami hosszabb beszéde ereszkedjék.

Egyszerre csak nagyot döcczent a vonat, akkorát lökte a nagybátyámon, hogy mindaz, a mi eddig fejének szerepelt, hirtelen egybeomlott.

— Isten ucsese, megmozdult! kiáltott föl a fiatal emberem olyan önfeléd hangon, a melyből nyilván kitetszett, mily feszült figyelemmel leste ő ennek a titokteljes iszteremtésének valami életjelét. Rája se mertem nézni, alig hallottam zavartan susogott bocsánatkérését és attól tartva, hogy mihamarább kiviláglik minden, erőltetett nyugalmammal intettem meg:

— Csss! kérem maradjon csöndben, különben felkölti. Aztán hozzáfogtam, a nagybátyám megjeléséhez, de ez vajmi nehezen ment. A rendjüket hagyott takarók csak nem adták ki az előbbi fejet; makkacsul vonakodott ez a fej a helyén maradni, úgy hogy kedvem lett volna okatlan ostobasága miatt megkörtölni. A miközben idegesen bántott annak a tudata, hogy folyton két figyelmes szem csügg titokban rajtam.

Lassan-lassan az este is elmúlt s én aránylag elég jól éreztem magamat, csak a hideg ne növekedett volna percéről-perczerre elviselhetlenebbé. Összes takaróimat és kendőimet a nagybátyám vette igénybe — a fogaim vaczogtak bele, úgy fáztam, — majd megvett az isten hidege.

A következő álmomason kiszállt az utitársam. Végre megjött hát az én időm is, talán, míg visszatek, más szakaszba szállhatok. De hiába néztem a vonatvezető után. Mikor végre a szemem ráakadt, a perron tulósó végén láttam állani, mely beszélgetésbe merülve az én óriásommal, a ki e pillanatban már vissza is sietett, fölszállás közben panaszkodva:

— Milyen hideg van, különösen ebben az évadban! A vonat fűt-tyentett és elindult, a mikor a nyílt ablaknál hirtelen megjelent a vonatvezető egy puha, barna, prémes takarót ejtve a térdemre:

— Tessék, kisasszony, takaró a számára. Az állomásfőnöke, de az mindig örül, ha kölesön adhatja valakinek, a kinek éjjel köll. — Ezzel eltűnt.

— Oh, milyen kedves! szólottam én, beburkolódzva a szép bundába, mely elég nagy volt arra, hogy tetőtől talpig betakarjon.

Jól esett a melege. Olyan jól és kényelmesen voltam, hogy valami édes, bágytatag álmoság fogott el és tán el is alszom, ha attól nem tartok, hogy az alatt a nagybátyám, ki tudja milyen meggondolatlanságot talál elkövetni.

— Megengedi, hogy becsukjam az ablakot? csegett egy hang a fülemb. Fölríadtam. Miért? Ugy látszik, mindenek ellenére mégis csak elaludtam és szörnyen meglepett, a mikor ott fölöttem láttam az álmaim óriását, a mint a makkacs ablaklál küzködik.

— Köszönöm, — hebegtem még kissé kábultan. — Nem igen tudtam, hol vagyok, csak, hogy a nagybátyámra esett a tekintetem, világosodott fel az álmaim óriását, a mint a makkacs ablaklál küzködik.

Jaj, de épen ebben a perczen a vonat egy nagyobb döcczenése erőtt vett az én óriásomon, a ki elvesztve az egyensúlyát, hátraesett a velem szemben lévő ülésre.

Azt hiszem, mindketten felkiáltottunk, — annyi bizonyos, hogy én nagyot kiáltottam:

— Szent isten, megölte! Alig tudtam, mit mondok és leruga térdemről a takarót, fölugrottam, hogy a szégyenkező és kétségbeesés daczával álljak elibéjük a most mindjárt bekövetkező leleplezésnek.

Az oly gondosan elhelyezett kendők és takarók lecsusztak, úgy hogy, mikor a szegény bűnös szörnyű vétkén kétségbeesve és megzavarodva, gyorsan fölugrott, a tekintete mindjárt a necessairemre esett, a mely helyzetnél fogva világosan elárulta, milyen fontos volt a szerepe a nagybátyám anatómiájában. A plaid-csomag is, hűtlen a megesonkult testhez, az ülés végére gurult, míg a vánkos, mely a főnek és a vállaknak egy részét adta ki, megmaradt alakatlan tömegnek, laposra nyomta ez a hatalmas teher, mely az imént rája nehezedett.

Egy pillanatnyi mélységes csönd után merem csak a gyilkosra tekinteni és aztán, — hiszed-e, Minnie? — hangosan nevetni kezdtem. Nem tehettem róla, de olyan gyászos arcczal szemlélte a rokonom szétszórt maradványait és az egész jelenet oly kaczagató volt, hogy ő maga is megkönnyebbült, mikor én nevetni kezdtem és maga is nevetni nevetni kezdett, a míg végre mindketten olyan kacagásba törtünk ki, hogy a szemünk is könnyezett bele. De ezért, úgy látszik, észre vette, mennyire szegény lem magamat bolondos magamviselate miatt, mert alig hogy szóhoz jutott, elragadtatva kiáltott föl:

— Remek ötlet! Főnséges! És azonfölül milyen kitünően ütötte nyélbe! Soha még ilyen jól meg nem csináltak valakit.

Nem feleltem semmit és nagyon meg voltam elégedve, hogy semmit nem kértett tőlem, mert hogy magyarázhattam volna meg gyöngye kísérletem okát, a melylyel meg akartam magamat védeni? Segédkezett abban, hogy a holmijaimat összeszedjem, és láttam csöndes mosolyát, mi-alatt a necessairemet föltette a hálóba; — a vánkost magam rejtettem gyorsan a hátam mögé, nagyban hálálkódva magamban, hogy a dolog ily szerencsés véget ért.

Ekkor aztán beszédebe elegyedtem, mert ez a

Az én óriásom, elvesztve egyensúlyát, hátra esett a velem szemben lévő ülésre.

furcsa kis eset olyan közel hozott bennünket egymáshoz, mintha régi jó barátok lettünk volna. Elmondta, hogy látásból jól ismer, gyakran látott Filbert Joneséknál és hogy rögtön ráismert. Aztán nagyon sok kedves dolgot mondott és nagyon kedélyesen cséveltünk, úgy, hogy öszintén sajnáltam, mikor elértek Edinburghot. Épen csak arra értem rá, hogy bemutassam rámm váró atyámnak, a kit Middleton úr — ez a neve — nyomban meg is kérdett, meglátogathat-e bennünket egy-két nap múlva, a mikor ismét délnek jő. A papa ezt természetesen nem tagadhatta meg tőle, de hazakocsizóban egy kicsit mogorván bánt velem, mondván, hogy nem helyes utazásközben mindenféle emberrel megismerkedni, a ki isten tudja, micsoda is lehet? Mintha nem elkövettem volna mindent arra, hogy elkerüljem a megszólítást! De hát, természetesen, a «nagybátyám»-ért nem szólhattam semmit.

És most, kedves Minnie, bizony tudom, hogy a további történetek magad is el tudod képzelni. Remélem, nemsokára te is oly boldog leszel, mint én, ámbár erre nagyon kevés a kilátás, mert alig akad még egy ő hozzá hasonló! Itt félbe kell szakítanom a leveletem, mert eljött, hogy sétálni vigyen. Írj nemsokára szerető Maggidnek.

U. i. Hinné-e Minnie? — Még csak célzást sem tesz arra, hogy az egész idő alatt tisztában volt avval, hogy a nagybátyám csak bábú. Hát nem a legaranyosabb ember a világon?

VELENCZE LONDONBAN.

Rendkívüli feltűnést kelt most Londonban egy magyar hazánkfa által rendezett látványosság, mely valóban ritkítja párját. Az óriási város kicsinye-nagyja ezzel foglalkozik, a lapok hasábjokra terjedő leírásokat közölnek föléle, bár a reklám felesleges is, mivel napról-napra ezer és ezer ember nézi meg s hirdeti a látványosság érdekességét.

Királyffy Imre nevű magyar ember, ki különben Londonban már régóta ismert férfi, különösen mi-óta Barnum megbízásából egy Nero császárú vonatkozó látványosságot rendezett, most valóban fel-multa önmagát legújabb látványossága által, mely Velenceze városát mutatja be a londoniaknak, megkapó élethűséggel. London egyik külvárosban, Nyugat-Kensingtonban, az Olympia nevű czirkuszban van ez a látványosság, melyben tisztán a közremű-ködők száma átlag másfélezer.

Az Olympia üvegtetővel borított óriási épületében rendszeren egy 450 láb hosszú és 120 láb mélységű nagy színpadi helyiség van. Ezen színpad és a néző tér között most Királyffy valóságos tavat léte-sített, a melyen a Velencezéből hozott gondolások folyvást csónakáznak, úgy hogy a nézők elősónakról is nézheti az előadást. A tó vize, melynek felülete másfél angol mérföld, tehát valóban óriási, benyomul részben a színpadra is, hogy a néző valóságos Velencezt lássa maga előtt csatornáival és hídjai-vaival. Hú másolatban tárul elénk a világhírű Rialto hídja boltívaival és azok velencezei specialitásokat tartalmazó kirakataival és ezenkívül mintegy tíz más híd, melyek mind velencezei eredeti minták szerint készültek. Láthatjuk a Velencezében jártak előtt felelhetlen keskeny csatornákat, melyek partjain közvetlenül emelkednek fel a paloták és a gyalogutakat apró hidak közvetítik, melyek középrése magásra emelkedik, hogy a gondolák utat találhassanak alattuk. Látnak a fényes vendéglőket és kávéházakat hamisítatlan velencezei öltözeti pinczérnőkkel, mert Királyffy gondosan ügyelt arra, hogy a jelmezek egészen hívek legyenek és még azzal sem törődik, hogy a gondolások ingójában mutatják magukat az előadás alatt, csak hogy az előadás még ily külsőségek természetlenségé által is a valóságához hűbb lehessen.

A nagyszabású látványosságnak színpadias alakot is kölcsönzött az ügyes rendező, midőn Shakespeare «Velencezei kalmár»-jára emlékező látványos darabot is adat elő «Velenceze, a tenger menyasszonya» című alatt, zenekísérettel mellet, melyet Venanzi Angelo olasz művész készített. A darab, mint az ily alkalmi darabok rendszeren, keveset ér, de igen érdekes tab-leaux-akat mutatnak be benne. Az első felvonásban

van egy jelenet Portia palotájában és egy másik a Szent-Márk-téren ballettel kapcsolatban. A világhírű tér csodálatos hűséggel állítatott elő, mondják, hogy még a történelmi nevezetességű galambokat is valóban Velencezéből hozták. A ballet egy része a tó felett folyik le pontonokon. A második felvonásban meglátjuk Chioggia erődöt, gazdag fegyver-gyűjteményével és katonai ünnepekkel, továbbá egy gondola-ver-senyrt a Lido-szigeten. Ugyanitt mutatják be «Ve-lenceze eljegyzését a tengerrel», a melyet szintén hatalmas ballet követ.

Magától érthető, hogy ily óriási látványosság sok pénzbe kerül. Csak az első berendezés egy millió forintot emésztett meg és a napi kiadások és a töm-erek szereplő fizetése mesés összegeket emésztenek meg. De Londonban, hol oly óriási ember lakik, ilyesmire is lehet vállalkozni, és az eddigi jelekből ítélve, a vállalat nagyon jövedelmező lesz. Karácsony óta, midőn legelőször adták elő ezt a látványos da-rabot, naponként két előadás van zsufolt ház előtt és még előadás közben is sokan jönnek gondolán csol-nakázni.

NAP ÉS CSILLAGOK.

— Bodenstedt. —

Kápráztató, ha este kint, Tiflisz utcáin ógyelegve, Szemem, a merre csak tekint, Elvész a szépség tömkelegbe.

Fehérben ott sok karcsú nő Úgy lebben, mint egy-egy kísértet, Megnépesül erkély, tető, S fényes, varázos élet ébred.

Most a tető szobortalap, Rajt Grúzia sok ifu szépe, — Majd nyílt terem a síma lap, Táncz járja ott s húr peng az éjbe.

Fátyol libeg, kendő lobog, Selyemruhák lágyan suhognak; Erkélyeken az asszonyok Egész a korlátig tolongnak.

Fentről a alantól játszi fény Rezegve hull az éjszakára: Ott — csillagfény az ég ivén, Itt — éjszamek csillagsugára!

Hogy szinte kétségben vagyok, — Szemem úgy elvakult a fényben — A csillag szebben hol ragyog: A földön-é, vagy fenn az égen?

De mit se féj! Bár este kint, Tiflisz utcáin ógyelegve, Szemem, a merre csak tekint, A szép arczokkal nem telik be!

Szívemben csak te élsz, leány! Te nap vagy — ők a csillagtábor; Akkor gyönyörködöm csupán Csillagfényben, napom ha távol.

VARGHA GTULA.

BODENSTEDT FRIGYES.

1819—1892.

A Heine utáni német irodalomnak alig volt hazánkban ismertebb, mondhatnók, népszerűbb alakja annál, a kinek e hó 18-án, Wiesbaden-ban, életének 73-ik évében történt elhunytáról hoz a hír szomorú jelentést. Pedig nem tartozott a szellem nagy óriási közé, kiknek nagysága előtt, akarva nem akarva, minden művelt nemzet meghajolni kénytelen s kinek alkotásait a maga kincsévé is tenni örömmel siet minden nép irodalma, azért, mivel azok nélkül hiányosnak tartanák szellemi tárházát. Nem. Bodenstedt Frigyesnél nem egy tartalmasabb, nem egy igazabb költője van meg a valódi tehetségekben különben nem szerföltött gazdag újabb német irodalomnak is. De népszerűségben, elterjedésben ezek messze maradnak mögötte, mert nem sikerült a kellő hangot a kellő időben oly szerencsésen eltalálniok, mint a hogy az ő neki, keve-

sebb alkotó erővel is, szinte páratlanok mondható mértékben sikerült.

«Mirza Schaffy dalai,» egy kis kötetre menő versgyűjtemény, az ötvenes évek elején, tehát akkor jelentek meg az irodalmi piacon, mikor a szabadságmozgalmak elnyomása után a népek kedélyére végzetlenül nyomott hangulat borult s az egész európai kontinensen kinos télenségekbe merült a szellemi élet.

A temetői borongó csendben egyszerre fölcsatogott a filemle dala, rózsák illata áradt el a nyirkos, hideg levegőn keresztül, keleti verőfény ragyogása lopódzott a borús szürkülete s vidám életkedv hangja hallatszott föl akkor, mikor mindenki a halálra, pusztulásra gondolt. A szerelem, a bor, a sirazi rózsák édes szavú dalnokának szava valódi vigasztaló szó volt ez időben, melyre mindenki szívesen, odaadással hallgatott, átengedve magát annak a kedves illúzióknak, hogy most az oriensnek egy bülbül-szavú dalnokát, Hafiz és Firduzi honfitársát hallja, a ki im meg-szóal, hogy az eltoppult-ságba merült nyugatnak, általa megérthető nyelven vigasztalást hozzon. Az olvasó közönségnek legnagyobb része, mely nem volt tájékozva a tényállás felől, hitte egy Mirza Schaffy nevű persa költő létezését s Bodenstedtet szerencsés kezű átültetőjének tekintette csak, kit keleti nyelvismeretei, a kelet világában gyűjtött közvetlen benyomásai, a keleti élet hatásai ké-pessé tettek arra, hogy a vélt perza költészet-nek e gyöngyeit a nélkül ilthesse át egy nyugati nyelv irodalmába, hogy eredeti zománcz-ukból valamit elveszítsenek. A mikor aztán köz-tudomásúvá lett, hogy Bodenstedt e költémé-nyeknek nem fordítója csak, hanem egynehány-nak kivételével szerzője is, hogy egy Mirza Schaffyról, a minőt e dalos könyv bemutat, mit sem tud a kelet költészetét: akkor már meg volt a hatás, a kis dalgyűjtemény elterjedt esodamód. — csak a német irodalomban közel másfélszáz kiadást ért eddig, — a többi népek lefordították a magok nyelvére s ma már nincs a nyugaton irodalom, melybe többé-kevésbé teljes számmal át ne lennének plántálva a — Mirza Schaffy dalai.

Mi magyarok is Bánfalvy Lajos és Sziklai Soma fordításában birjuk az egész gyűjteményt; de ezeken kívül számosan fordítottak e bájos dalok-ból s Arany János is oly szépeket talált, hogy harmat belőlök maga is átültetett.

Ez a kis kötet alapította meg Bodenstedtnek irodalmi hírnevét, ez tette ismeretessé és ked-veltté az egész művelt világ előtt. Pedig volta-képen nem tett egyebet, mint hogy, folytatta azt, a mit ő előtte Herder, Göthe, Rückert, Schefer a keleti lantos költészet és böles példa-beszédek utánzatában sokkal több tehetséggel megkezdettek, úgy, hogy szinte példanélküli jelenség az irodalomban, hogy egy olyan kétség-kívül jelentékeny erő, a minő Bodenstedt, egyb-é-nemű irodalmi munkásságával, mondhatni, egé-szen háttérbe szorul az általa fölvert költői alak mellett.

Pedig Bodenstedtnek, ha soha e dalokat meg nem írja is, igen jelentékeny érdemei voltakának a német irodalom körül. Éveken át ott élt kele-ten, beleélté magát annak világnézetébe, tanul-mányozta népeit, azok szokásait, jellemét, gon-dolkozás módját s megírta kitünő művét, a «Kaukaszus népeiről» s Oroszország elleni sza-badság küzdelmeiről, mely műve 1848-ban Frankfurtban jelent meg s elismeréssel találko-zott. Majd megírta «Ezeregy nap a Keleten» című munkáját, melyben előadja élményeit és benyomásait s megismert a «valódi» Mirza Schaffyval is, az ő keleti nyelvmesterével, a kinek böles mondásai s néhány költeménye, legalább visszhangjában, megtalálható a dal-gyűjteményben. Irt eredeti költeményeket, köz-tük elbeszéléseket és irt mintegy feltűzatra menő színművet, — drámát, vígjátékot, — melyek közül azonban egy sem bírt érvényesülni a színpadon.

Nem is ezekben keresendő Bodenstedtnek legfőbb érdeme, hanem műfordításáiban, melyekben, ügyszólván, versenytárs nélkül áll nem csak a német irodalomban, hanem általában a műfordítók között. A műfordító értékét ritkán becsülik valódi értéke szerint, mivel megszok-ták az eredeti teremtő lángész mértékét alkalmazni reá. Pedig idegen irodalmak műreme-keit saját nyelvünkre átültetni s azon is meg-közelíthetőkké és a mi fő, élvezhetőkké tenni,

nem oly kicsinylendő érdem s általános szempontból bizonyítványt többet ér holmi közepes eredeti alkotásokról. Mikor Bodenstedt irodalmi működése először talált a «Vasárnapi Ujság»-ban méltatást, hivatott toll mutatott e pontra rá. A mellett, hogy idegen szellemi kinézetet tesz magunkkal is közösek, nem szabad elfelednünk azokat a nehézségeket, melyeket a műfordítónak le kell küzdenie, hogy munkája érdemszámba vételessék. Idegen hangulatba kell beleélnie magát; az eredetnek tartalmát, eszméit, érzelmeit, képeit, magában egészen felolvastani s úgy önteni át a maga nyelvére, hogy az anyagból semmi ne vesszen el, hogy fényét, zománczát megtartsa. Vegyük hozzá a forma nehézségeit: sort sorral, rimet rimmal, méretet mérettel adni vissza, hogy olyan legyen, mint az eredeti s az olvasónak még se legyen idegen. E részben Bodenstedt a legszerencsésebbek egyike. Ő ismertette meg nemzetével az eredetihez méltó alakban az orosz irodalom kincseit, Puskin «Anyégin»-ját, «Bakiszertáji forrását», «Nulin grófját», «Pultavá»-ját, számos balladáját, yrai költeményeit, Lermontov «Cserkesz fiúját», «Vasziljevics Iván csárját» s több más költeményét, s innen átnyulva az angol irodalomba, ő ültette át eddig a legskizetlenebb Shakespeare sonettjeit s elbeszélő költeményeit.

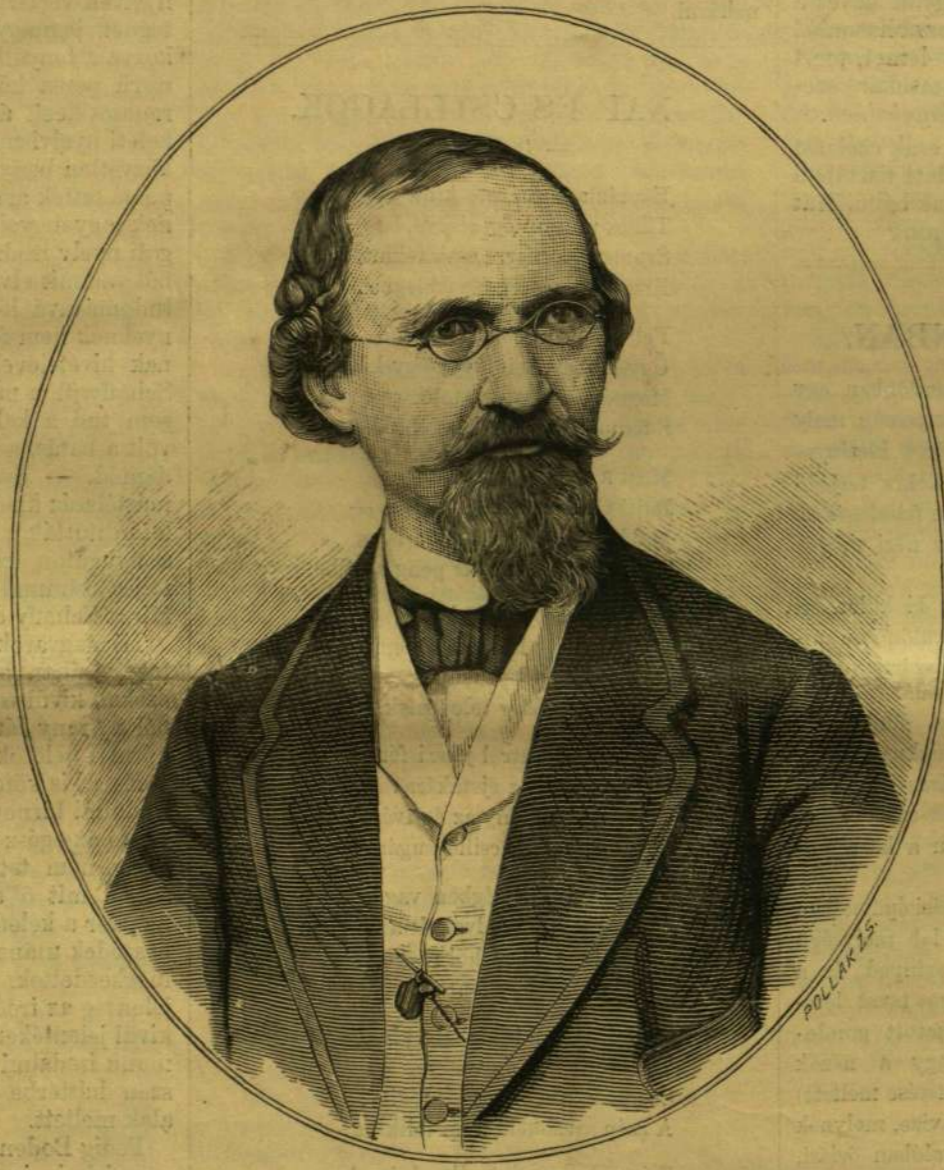
Életének adatai ismertette voltak már lapunkban az időben, mikor ez előtt tizen-négy évvel Budapestet is meglátogatta s itt két felolvasást tartott, és pedig Hafizról, a sirazi dalokról és az orosz irodalomról. Ez alkalommal írott életrajzunkat a következőkkel kívánjuk kiegészíteni.

Bodenstedt Frigyes 1819 április 22-én Peine mezővárosában, Hannoverában született, hol atyja gazda volt, de politikával is foglalkozott. Költői hajlamait azonban anyjától, egy mély érzésű, művelt nőtől örökölte a fiú. Tizenhárom éves korában családja Braunschweigba költözött, hol az élénk szellemi élet termékenyítőleg hatott a gyermek lelkére. Vasszorgalommal felkült neki régi és újabb nyelvek tanulmányának, s már 16 éves korában lefordította Shakespeare Macbethjét az eredetinek méreteiben. Atyja azonban kereskedőnek szánta s be is adta tanonczának, de ő világot látni vágyott s e vágyának a véletlen is kedvezett. Megismerkedett egy Küster nevű családdal, melynek összeköttetései voltak Oroszországban, s ezek révén Oroszországba került, a hol az orosz nyelv elsajátítása s a moszkvai egyetemen a tanítói vizsga letétele után, 1841-ben Galiczn Mihály herceg házához jutott, mint két fiának nevelője. Itt érintkezésbe jutott Moszkva valamennyi jelentékeny férfival s közelebbről ismerkedett meg Lermontovval, Sukovskival, Krassovval, mindezek előtt azonban Katkovval, a kitűnő publicistával, a ki, mint a panszlávizmusnak elismert irodalmi feje, egy éve, hogy meghalt. Már itt lefordította Lermontov és Puskin számos költeményét, melyeket 1843-ban külön kötetben is kiadott Lipésében.

Vágya, a világot látni, nem engedte, hogy soká időzzék a hercegi palotában, s örömmel fogadta az ajánlatot, mely őt Tiflisbe hívta, hogy az ottani gimnázium igazgatója s latin és francia nyelvű tanácskötő elfoglalja. Zimankós, zord tél volt, mikor 1844 október havában Moszkvából elindult, enyhé, szinte júniusi melegű tavasz, mikor Georgia fővárosába érkezett. A táj festői szépsége egészen elragadta s elhatározta, hogy itt tartózkodása alatt gyakori kirándulásokat fog tenni a vidékre. Ehhez azonban a Kaukasz

népeinek legfőbb érintkezési nyelvére, a tatár nyelv ismeretét volt szüksége. Nyelvmestert keresett tehát s ekkor akadt arra az eredeti alakra, a kit aztán a legbensőbb vonzalmával vett körül s a kit a persai műveltséggel telített tatár irástudók típusának tekintett. Mirza Schaffy volt ez, a kinek utóbb halhatatlanná tette a nevét.

A napkeleti bölcsnek mesterkéletlen természetessége, nyugodt komolysága egészen lebilincselte a fiatal tanárt. A tanórák alatt soha nem használt semmiféle könyvet, mindig fejből tanított és diktált, gyakran elő is énekelte tanítványának a persai és tatár dalokat s utána énekelte vele. Ez rendkívüli hatással volt a tanítványra, a ki aztán a leckeórák után hosszasan eltűnődött magasan fekvő lakása erkélyén, letekintve a mesés városra s át a Kaukázusnak az esthajnal pirjában égő hófedte ormaira. Ekkor keletkeztek lelkében azok a dalok és példabeszédek, melyeknek sajtósága hangja és tartalma

BODENSTEDT FRIGYES.

híven tükrözik vissza Mirza Schaffy képét, de azért egészen a német költő lelkének az alkotásai, kinek még akkor sejtelmé sem volt róla, hogy azokat még egyszer gyöngyei közé fogja sorolni a világírodalom.

Két évi ott tartózkodás után, zavarossá válván Georgiaiban a politikai láthatár, nehéz szívvel, elhagyta Tifliszt s Kercsen, Odesszán és Konstantinápolyon át hazájába tért vissza, hol nevét orosz műfordításai s «Ukrainai népdalai» már ismertté tették. 1846-ban Münchenben írta meg a kaukázusi népekről szóló «Ezeregy nap a Keleten» című már említett művét. Ez utóbbiban már megjelent néhány Tiflisben, Mirza Schaffy hatása alatt költött dala közül s a költő meglepetéssel tapasztalta, hogy azok mily tetszésre találának mindenütt. Így érett meg benne a gondolat, hogy azokat összegyűjtve külön kötetkötésben is kiadja.

Utóbb ezt «Mirza Schaffy hagyatékából» czimmel még egy dalgyűjtemény követte, úgy szintén egy elbeszélő költemény «Ada, a lesghi nő» czimmel, melyben a kaukázusi életet dicsőíti. Hafizból, Omar Chaimból szintén közölt néhány fordítást s maga is írt több epikai költe-

ményt, melyek közül «Harum és Habakuk» aratott legnagyobb sikert (Prém József fordításában magyarul is megjelent).

Irodalomtörténeti tanulmányai közül megjelentek magyarul is az «Olcso könyvtár»-ban, «Shakespeare kortársai és művei» s Erzsébet és Jakab udvarából vett elbeszélések, stb. művei összegyűjtve húsz kötetben jelentek meg s ezen kívül napvilágot látott egy kötet «Emlékezések életemből» czim alatt, melyből még egy kötet kéziratban várja a megjelenést.

Bodenstedt kiterjedt szépirodalmi munkássága mellett többször szerkesztett hírlapot is. Így egy ideig Triesztben az «Oszták Lloyd»-nak, Brémában a «Wezer Zeitung»-nak volt a szerkesztője s a Berlinben ma is virágzó «Tägliche Rundschau» című szépirodalmi napilapnak is ő az alapítója.

Bodenstedt, mint valódi világpolgár, sokat utazott és sokat változtatta lakó helyét. Az 1847-dik évet Olaszországban töltötte, aztán Triesztben, Berlinben, Londonban, Brémában, Kasselben, Gothában tartózkodott kevesebb-több ideig. 1854-től 1864-ig Miksa bajor királynak híres irodalmi asztaltársaságához tartozott, majd Meiningbe ment, hol mint igazgatónak nagy része volt a híres színi előadások megalkotásában. A hetvenes évek elején végre állandóan Wisbadenben telepedett meg, melyet hosszabb időre csak egyszer hagyott el, mikor felolvasásokat tartva egész San-Franciskóig utazta be Éjszak-Amerikát.

Budapestnek 1878 kezdetén volt szívesen látott s ünnepeit vendége, a mikor többnyire Liszt Ferencz, Gyulai Pál, Hunfalvy Pál, Szász Károly s mások társaságában töltötte az időt, többször levén vendége a tiszteleter rendezett estélyeknek, melyeken közéletünk számos előkelősége is megjelent. Hazánk, melynek irodalmát a német fordításokból ismerte, kiváló jóbarátot veszít benne.

EGYVELEG.

* A salzburgi Mozarteumba került a Budapesten nemrég elhunyt Pfeiffer Ignác gyűjteményéből egy Mária Teréziának email arcképpel díszített zsebkönyv, melyet a császárnő 1771-ben adott Mozartnak, midőn Ferdinánd főherceg esküvőjére zenét készített. Az érdekes emléktárgy hitelességét okiratok bizonyítják.

* A párisi színházak látogatottsága a múlt évben rendkívül emelkedett; az ötven színház és csarnok bevétele 9 és fél millió forintba rugott, mely összeget (a kiállítási év kivételével) 1886 óta nem mutathattak fel.

* Beatrix angol hercegnő is résztvesz a chicagói világkiállításon. Anyjának, Viktória királynőnek márványszobrát küldi be a kiállítás női osztálya számára.

* Bonheur Róza, a híres párisi festő nő, most fejezett be egy óriási képet, melyen három év óta dolgozik. A kép 10 gabonát taposó lovat ábrázol természetes nagyságban. Egy vedő már 300,000 frankot ígért a képért, de a művész az ajánlatot nem fogadta el.

* A zene sulya. Egy német zeneszerző számításon szerint a pianissimo; azaz mikor az új leggyengébben érinti a zongorát, 119 gramm sulyok felel meg, mely 9—10 angol penny darab sulyával egyenlő. A fortissimo hang már 3000 gramm sulyt igényel s így az a gyenge nő, ki 2—3 percen át erős hangot ver ki a zongorából, oly erőt fejt ki, melylyel 3 tonna közzene lehetne felemelni. Ily erőt azonban hosszas ideig nagyon kevesen fejthetnek ki. Chopin gyászindulójában az a hely, mely pianissimóból 1½ perc alatt fortissimóra emelkedik, 384 kilogramm sulyt követel meg.

RADETZKY TÁBORNAGY.

Bécsben nagy ünnepélyességgel leplezik le a régi Ausztria leghíresebb hadvezérének, Radetzky marsallnak ércszobrát, melyet a hálás osztrák császárság népe s a hadsereg kegyelele a hadverő aggyastán emlékének emelt.

A magyar nemzetnek nincs oka, hogy ő is részt vegyen ama kizárólag osztrák lelkesedésben, mely Bécsben ez alkalommal oly imponzánsan nyilvánul.

Radetzky nem a mi hadvezérünk volt, babérok szörzötte hosszú pályafutása alatt Európa különböző országaiban szétszórtan fekvő csatateréin aratott győzelmeit nem Magyarország szolgálatában aratta; azokat a régi osztrák zsoldos armádia élén vívta ki, melyet sohasem tekintett a magyar saját nemzeti haderejének. Hadi diadalait és győzelmeit Klio nem Magyarország hadtörténelmének fényes lapjaira jegyezte fel.

Mindazonáltal Radetzky rokonszenves, az utókor kegyeleteré méltó történeti alak nemcsak Ausztria népe, hanem a külföld előtt is. Méltóvá teszik erre személyes tulajdonai, férferényei, egész egyénisége. Férfias, lovagias, nagylelkű, zseniális és energizálóan a betyeres évek elején végre állandóan Wisbadenben telepedett meg, melyet hosszabb időre csak egyszer hagyott el, mikor felolvasásokat tartva egész San-Franciskóig utazta be Éjszak-Amerikát.

Ellensége sohasem volt a magyarnak. Mikor Haynau Magyarországon kegyetlenkedett, még olaszországi főhadiszállásából tiltakozott a hiéna vérengzése ellen az udvari körök előtt; mikor pedig a világsi katasztrófa után a bécsi nagy haditanácsban a honvédsereg sorsa felett tanakodtak, ama véleményének adott kifejezést, hogy legcélszerűbb lenne a magyar hadsereget, úgy a mint van, mint taktikai egységet átvenni és a megkoronázandó király iránti hűségre meg eskettetni, meg lévén győződve, hogy ily nemeslelkűség a lovagias magyar nemzetet a legmélyebb hálára és rendíthetlen hűségre kötelezné. A mit Radetzky már akkor jónak talált, húsz év múlva beteljesedett: a régi honvédségek visszanyerlék rangjukat az új honvédségnél. Leányát, Friderikát, pedig magyar mágnáshoz adta férjhez.

Radetzky János József 1766-ban született Csehországban, apja, Radetzky Péter gróf, cs. k. kapitány treznitzti birtokán, anyja Bechyncz Mária bárónő volt. A bécsi Terenziánumban neveltetve, 1784-ben a sopron- és vas megyei svábokból toborzott «Gróf Caramelli» vértesszerebe lépett s eleinte Gyöngyösön állomásozott, hol még e század hatvanas éveiben egy négyoszlopes vastag asztalt mutogattak, melynek a többi tisztekkel együtt az ottani nagyvendéglőben étkezett s melybe a fiatal kadét egy alkalommal nevé is belevészt. 1788-ban már mint főhadnagy vett részt a török háborúban, 1793—95-ben Németalföldön és a Rajna mellékén tüntette ki magát. Nem sokára Beaulieu tábornagya adjutánsa lett s az olasz hadjáratban mutatta jeles tehetségét, úgy, hogy már 1796-ban őrnagy lett. 1799-ben mint Melas tábornok hadsegéde, zseniális intézkedései s bátorsága által magára vonta a fővezér figyelmét s a Trebbia partján és Novinál vívott csaták után ezredessé lépett elő. Marengónál is kitüntetve magát, az «Albert herceg» vértesszere parancsnokságával bízott meg, mely

ezred élén a hohenzindli csatában szétugrasztotta a francia gárdagránátosokat. A békekötés után Sopronban állomásozott.

1805-ben ismét Olaszországban hadakozott s mint vezérőrnagy a Davidovits-hadtest egyik dandárát vezényelte. 1809-ben mint altábornagy harcolt a wagrami csatában. Az osztrákok visszavonulásánál a hátvédet vezényelve, visszazsorította az üldöző francia hadsereget. 1813-ban vezérkari főnök és a Hofkriegsrath elnöke lett. Később Kulmál, a lipcei nagy csatában és La Rothiere-nál kiváló sikerrel működött Schwarzenberg tábornagy oldala mellett s a lipcei győzelem nagy részt az ő lángszének köszönhető.

A háború után visszakért Sopronba, hol egy lovashadosztályt vezényelt. 1821-től 29-ig Budán Ferdinánd főherceg (a későbbi V. Ferdinánd király) adatlusa volt s a magyar főváros nagy kedveltségnek örvendett. Rövid ideig Olmüez várparancsnoka volt, a 30-as évek elején pedig Frimont báró helyébe az olaszországi hadsereg (105,000 ember) parancsnokává nevezték ki. 1836-ban tábornagy lett.

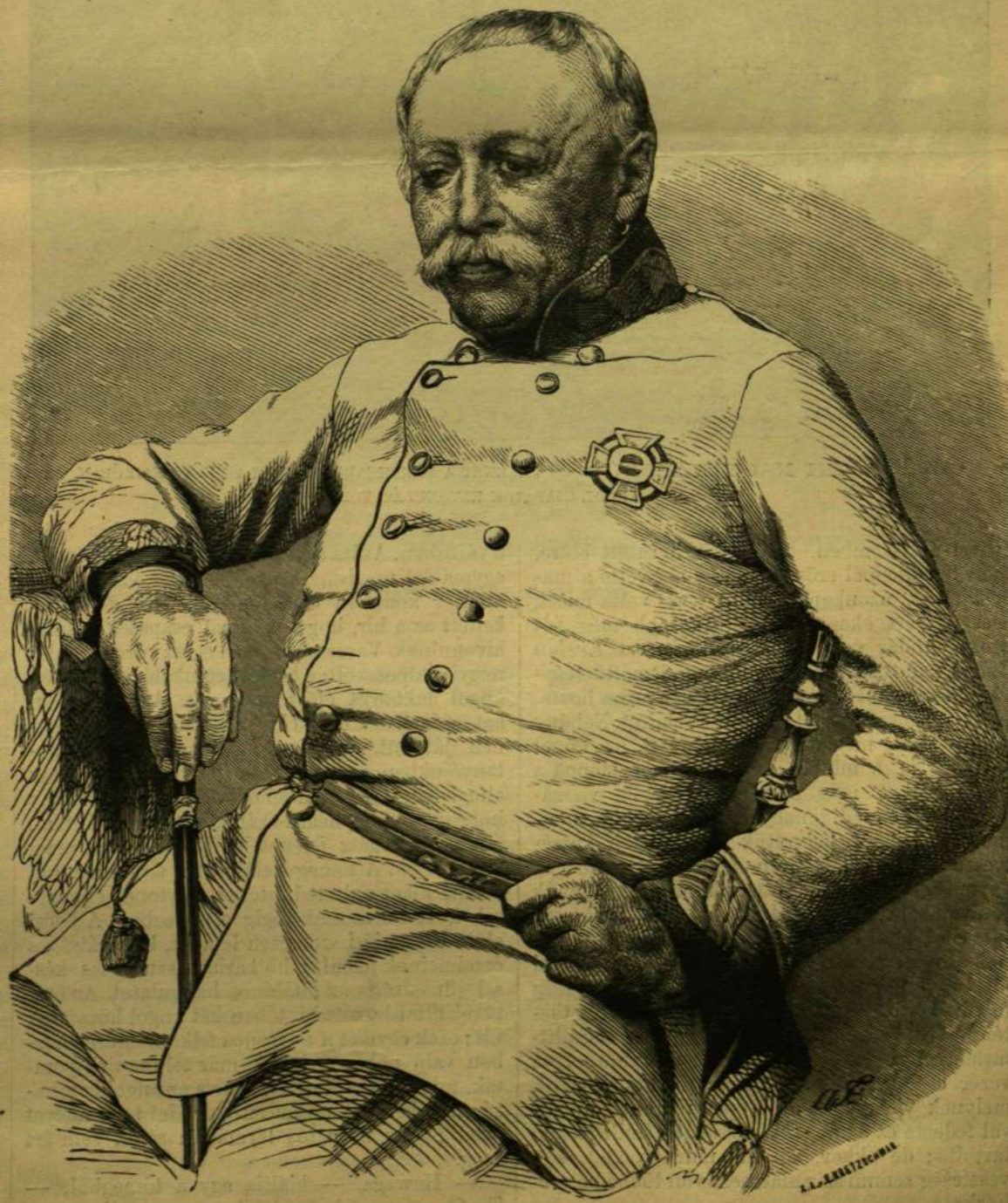
Az 1848-iki forradalom kitörését erőszakkal meg akarta fojtani, de öt napi utcai harc után kénytelen volt 15,000 emberével Veronába visszavonulni, hol is Mantua és Verona helyőrségét magához vonva, hadseregét 15,000 emberrel szaporította. Károly Albert király tétlenségét felhasználva, kirohant Veronából és Santa Lucianál szétverte a szárdokat s átkelve a Minción, bevette a curtatonei sáncokat. A fey-

verszünet után Somma Compagna, Custozza és Voltánál újból megverte az olasz királyt, ki augusztus 4-én és 5-én Milanó falai alatt meg egyszer fölvetta a harcrot, de újból legyőzetett, mi által az osztrák hegemonia Felső-Olaszországban ismét helyreállott. Velence eleste végleg döntött a lombard-velencei királyság sorsa felett. Radetzky ezentúl haláláig az olasz tartományok teljhatalmu kormányzója és katonai parancsnoka maradt.

Már 1801-ben a Mária-Terézia-rend lovagja lett; később majdnem valamennyi ország katonai érdemeivel díszített fel. A neumarkti, rídkői és thurni uradalmak tulajdonosa volt. 1798-ban Strassoldo-Grafenberg Franciaországra grófnót vette nőül, ki 1854-ben Veronában hunyt el. Az agghős 1857-ben lépett nyugdíjba, miután hetven évét töltött tényleges szolgálatban. 1858 január 5-én halt meg a milánói Villa Realeban, tetemei Wetzdorfban nyugszanak a Parkfrieder-mauzoleumban. Őt fiú- és egy leánygyermeké volt. Közülük négyen korán haláltak el, az ötödik: Tivadar gróf 1878-ban, mint tábornok halt meg; a tábornagy leánya: Friderika grófnő 1838-ban Wenkheim Károly grófnak, a marsall egykori hadsegédeinek nyújtotta kezét.

Szülfődjének fővárosában, Prágában, már évek óta egyszerű emlékszóbor hirdeti a hadverő hős dicsőségét.

Történelmi egyénisége méltó az utókor kegyeleteré. Hogy megérdemli ezt a rokonszenvet, arról maga Olaszország tesz tanúságot, hol ma

RADETZKY TÁBORNAGY.

is barátságos jóindulattal emlékeznek vissza az agg kormányzóra, mint a gyűlölt *«tedesco»* uralom legrokonszenvesebb alakjára.

MARCIÁNYI GYÖRGY.

AZ 1892-KI NAGY HÁBORÚ.

— Jövendölés. — (Folytatás.)

A fentebbi cím alatt a Londonban megjelenő *«Black and White»* («Fekete és fehér») című angol képes hetilap érdekesen és ritka katonai szakavatottsággal írja le a jövendő, 1892-ki nagy háborút, a mint ez a szerző fel fogása szerint valószínűleg le fog folyni. E nagy háború előzményeit s előrelátható eseményeit a szerző úgy írja le, mintha már megtörténtek volna s mint azt katonai és politikai szakemberek, a nemzetközi politika, valamint a hadászat terén jól ismert tekintélyek elképzelik és valószínűleg tartják.

A kozludzsi ütközet. — Az orosz hadsereg veresége.

Levelezők június 18-án kelt s általunk a mult héten közölt sürgönye ép ott szakadt félbe, hol az oroszoknak Wolsley lord által történt törbe ejtését leírta, a következő sürgönyben a harc leírását így folytatja.

«Az orosz dandárnok, ki nem tudta, mily

ben maradt s így lehetővé vált, hogy ez utóbbiak a visszavonuló oroszokat 40—50 ezer emberrel újra megtámadták. Minden további hasztalan vérontás kikerülése végett az orosz tábornok 48 óra múlva letette a fegyvert. Mihelyt az orosz sereg ágyúit átadta, s így többé nem működhetett, az angolok ismét a tengerpart felé húzódtak, hol hajóra szállva, ismeretlen irányban elvitorláztak. Wolsley lord és *Markham* tengernagy törzskaraikkal Konstantinápolyba utaztak, hogy ott a szultánnal, az angol nagykövettel s más mérvadó egyéniségekkel értekezzenek. Azon pillanatban, midőn az angol hajóhad az orosz sereg összeköttetését elvágta, az orosz vezérek helyzete tarthatatlanná vált s így csak idő kérdése volt, hogy az ügyek ilyen lefolyást vegyenek.

Semmiféle európai hatalmasság nem verhetne volna meg az oroszokat, míg a tengeren főnyében voltak, a Fekete-tenger elvesztése az orosz sereg megsemmisülését vonta maga után.

Tüntetések Kairóban.

Az angol csapatok elindulása.

Kairó, május 8.

1882 szeptember 15-ike óta, midőn az angol lovasság a tel-el-kebiri győzelmes csata után Kairóba érkezett, oly izgalmas idők nem voltak

«AZ 1892-KI NAGY HÁBORÚ». — JELENET A SHEPHEARD-SZÁLLODA ELŐTT KAIRÓBAN, AZ ANGOL CSAPATOK ELVONULÁSOKOR.

erővel áll szemben, tüzseréget hozott előre, mely hat ütegből erős gránáttűz alá vette a magaslatokat, azonban az irány téves volta miatt, csekély kárt okozott. Midőn később még két orosz dandár vonult fel az úton, ezt *Evelyn Wood* hadosztályának gyalogsága ismétlő fegyvereinek sortüzével annyira zavarba hozta, hogy az orosz utóvéd teljesen felbomlott. Nehány percz alatt megkezdte működését az angol tüzserég is, s miután az orosz hadoszlopok a magaslatokat meg nem rohanhatták, visszavonulásukat pedig nagyon feltartóztatta tulajdon utóvédjük, helyzetük mindinkább veszélyessé vált s a teljesen felbomlott tömegek egymást elgázolva jutottak ki az angol ágyúk lötévolából. Ekkor egy *Wolsley* lord és *Russell* tábornok által előre megbeszélt jelle ez utóbbinak lovassága megtámadta az ellenséget, mi által el lön érve teljes levertsé. Sok ezer orosz fogoly került az angolok kezébe, melyeket tüstént Várnába küldtek, honnan hajókon elszállítottattak. A Bazardzsi felől előnyomuló orosz vezér csak a másik sereg romjaival találkozott, melynek visszavonulását épen maradt katonáival fedezte és az angol lovasságot némileg féken tartotta; de ekkor, a csata már elveszett s a vereség semmi szín alatt sem volt többé helyrehozható.

«Az orosz sereg sorsa eldőlt. Wolsley lord a bolgár tábornokkal folytonos összeköttetés-

e városban. Azóta az angol és egyiptomi katonák egymással megismerkedve, bajtársi viszonyban éltek s könnyen elgondolható, mily feltűnést keltett az a hír, hogy az angol csapatok rögtön kivonulnak. Vasárnap este az egész város aprajánagyja talpon volt; a tömeg leginkább az Abdeen angol laktanya előtt tolongott. Az egyiptomi katonai zenekar darab ideig az Ezbekeeyeh-i kertben játszott, de mivel az angol katonák laktanyájukban az elindulás készüléteivel voltak elfoglalva, a nép szintén oda fordult. En néhány hölgyvel a Shephard-szálloda erkényén álltam, honnan az egész jelenet lefolyását figyelemmel kísérhettük. A tömeg valahol két angol katonát talált, kiket a kocsihintóban folytonos éljenzések közt hurcoltak végig a városban. A kocsit elött egy óriási szercsen lépdelt, ki barátságos érzelmeinek jeléül, jobb karjába szurt éles késel illusztrálta az általános hangulatot. Az emberek által húzott hintóban két angol közember ült; ezek egyikét a folytonos felköszöntések közben való pohár üritések már teljesen elnyomták, míg társa a kocsihintóba az angol katonaság nevében valami bucsu-beszédet tart, melyet azonban az irtózatos lármában senki sem ért meg.

— Hawaga, — kiáltja egy a tömegből, — Tevfik pasa meghalt; Allah nyugosztalja; most meg az angolok mennek el. Rossz napokra fogunk virradni!

A láрма, éljenzés és tüntetések sora vasárnap éjjel és hétfőn is tartott. Ekkor híre járt, hogy az elinduló angolokat Indiából érkező bajtársak váltják fel.

— Lehetnek ezek az angol királyné katonái, — mondák a kairóiak, — de nem angolok, kiket már ismerünk, kik jól fizetnek bennünket, soha sem bántottak s mindenféle hasznos tárgyakat hoztak ide.

A csapatokat nem bocsátották ki a laktanyából, mivel attól kellett tartani, hogy a mult éjjeli tüntetések folytatásáról nagyobb részek lerészegednek. A főparancsnok intézkedései nyomán a Szezi-eszatorna mentében mindenütt csapatok voltak felállítva, nehogy valami ismeretlen orosz-barát a csatorna szűk részében elcsúszott szikladarabok által megghiúsíthassa a hajók közlekedését. Az Indiából érkezett dandárok Alexandriánál szálltak partra, hol az úgynevezett édesvíz-eszatorna mentében ütöttek tábornot.

Az angol csapatokat az ifjú khedive, fiverei és Zülfikár pasa kíséretében a vasúti állomásnál még egyszer megnézte, s ez alkalommal a tisztikartól szívélyesen elbucsuozott. Ekkor az angol katonák soraiból egy hang három eljéni indítványozott *Abbas* pasára s a szigorú fegyelem daczára nemcsak valamennyi ezred, hanem még a tisztok is lelkesen megjeljenzték a khedive nevét.

A khedive csak akkor hajtatott vissza palotájába, mikor az utolsó vonat is kirobogott az indóházból. Az Alexandriában hajóra szállott csapatok parancsnokai lepecsételt utasításokkal vannak állítva, mi azonban azt hisszük, hogy első sorban Cyprusba, esetleg a Fekete-tengerre indulnak. Rendeltetésük helyét ön valószínűleg előbb fogja megtudni, mint mi itt Alexandriában.

(Folytatása következik.)

A VIERNYI FÖLDRENGÉS KHINÁBAN.

Dr. Lansdell angol misszionárius Khinában tett hosszabb utazása közben pár nappal egy nagy földrengés után érkezett meg Viernyba s egész borzasztó valóságában szemlélhette még a nagy katasztrófa nyomait, különösen a szétrombolt épületeken. A benszültek tömérdek részletet beszéltek el neki a földrengés borzalmaiból és egy ily elbeszélés után készítette művéhez az általunk most bemutatott képet. A földrengés nemcsak Vierny városra terjedt ki, hanem a szomszéd magas havasokra is, hol számos földszakadás és földomlás volt a katasztrófa következménye. Némely helyen a meghasadt földből víz és sár ömlött ki, mely a hegyszakadékokról leeső nagy agyagtömegekkel és a leomló kődarabokkal összeverődve féligmeddig árvíz alakjában tört előre. Igen nagy volt az így keletkezett árvíz tömege az Aksai-szorosban, hol a piszkos víz szélesebb medret véselt magának, mint a minő a Duna-Budapestnél, s mélysége 70 lábnyi volt. Az utban talált sátrakat és házakat az árvíz elsodorta, egy helyen egy erdész nyolcz tagból álló családja s jelentékeny méntelepe semmisült meg teljesen. Az árvíz egyik uszó hozadékán egy kizsig ember körülbelül negyedfél kilométernyire ragadtatott el s igen gyakran kellett egy darab földről a másikra ugrálni, hogy bele ne fulladjon a vízbe. Egy a szoroson épen átválogó kocsikra reá esett egy leomló agyadarab, a ló lábánál ültetve meg, elesett, de a lovas szerencsére még le tudott ugrani és szabad helyre menekülni, a ló azonban pár percz alatt teljesen elmerült az iszapos árvízben.

TRENCSENMEGYÉBŐL.

Mennyi regeszertű esemény, a történelmi multnak mennyi emléke villan még bennünk, ha elhagyva Vág-Ujhelynél Nyitramegyét, a középső Vág mentén fölfelé Trencsénmegyén, ezen a paradicsomkertben, a természet és a gyönyörű angol parkján végigmegyünk. S míg az emlékek ködös homályával léptünk át a küszöbön, minden lépten-nyomon tisztábban, derültebben tűnedezik föl előttünk, a nyolcz százados multnak hatalma, diadolsága, harszása, vizsálja, a fény, a nyomor, a lovag-, a busszita-kor rémes világa, az oligarkhák, a dynasztikus családok örült versengése az elsőbbségért, a fényért, fel-

felesillámlik mellette a pusztító tüzvész, előtünk gomolyog a füst fekete kékes oszlopa, s az izzó zsarátok körül vészves jaggatása a hajléktalanná lett népnek, melyet a rablólovagok hordái földönfutóvá tett, egy-egy duhajkódó mulatás, egy-egy boszúállás alattomos ténye kedvéért.

Haj! nagy sor az, a mi annyi századok alatt lepergett az idő kerekén.

Egyik nép a másikat kergette, az egyik hatalmát a másik úrhatnámúságra irigyelte, fényt árny követte, vad harcok meg-megvillanó vasait esontjaik csörgése váltotta fel, a porba dőlt kormos falak helyett újak keletkeztek, büszkék, hatalmasak, mint uraik, kik hatalmas bástyatornyaikból nézték a ki-gyiguladó lángnyelveket a sötét éjszakák messze távolában. S elmult minden, el az idők forogtői, velük elcsöndesült a harsok viharos dübörgése, elporlottak a vasa öltözött lovagok, vége, vége lett mindennek, s csak a természet elbájoló örök szépsége maradt meg, mely e földet varázskertté bővöl, s megmaradtak még roskadozó foszlányokban a romok, a várfalak szétmálló oldalai; látásukra tisztán derül emlékezetünk, s halljuk felénk kiáltani: «örök élet a természetben az örök pusztulás!»

E tündérváros első örekeit mereszt reánk kérdő tekintetű Beczkó-vár s néma beszéddel intve, Stibor nevét sutogja felénk. Hatalmas sziklatömb, mely mintha kiszökött volna hegytársai közül, a Vág mindkét partjához közeledő hegylányra daczolva tekint, büszke várkoronát hordozva fején, mely már a XIII. század első tizedeiben királyi főket látott komor, sötét falai között tanyázni, a XIV. század két utolsó tizedében Stibor vajda zászlója lengett a vár fokán, míg az ismét a Bánffyak birtokába jutott.

Hova-tovább Beczkón túl, hátrább szorulnak a mindinkább magasodó hegyek, széles térség nyúlik el a Vág két partján, melynek hullámzó vize Trencsén városa alatt siklik tovább pályáján, míg a város felett a bal parton kérkedve emelkedő sziklahegyet a trencsényi vár még most is hatalmas romladéka üli meg. Elragadó szép a festői látvány, mely a szemlélő elébe ötlök, ha a tova iramló Vág partjáról föltekint a szikla-csúcson meredő kormos falak maradványaira. Régi idők régi emléke; egykor a felvidék leg-hatalmasabb urának, trencsényi Csák Mátének sasfészeke, kit a XIII. században az egész Vág-völgye, le Komáromig uralt; s honnét a büszke olygarkha daczolt királyiul, törvénnyel, s a meddig a felvidék vármegyéinek határa terjedt, róla Mátys földének neveztetett.

Ott gyűltek össze a királyi hadak, midőn I. Lajos 1362-ben a morvaságra ütemdő volt. Később fejedelmek légyottja, midőn ott összegyülekeztek IV. Károly, Zsigmond, Lajos egész családjával, Rupert rajnai palatinus, ott váltott jegyet Zsigmond, Lajos király Mária leányával, sőt még a lakodalmi menyegzőt is ott tartották 1377-ben. Nagy idők, nagy eseményei mind, mind elmúltak már, s az enyészetet, a fényt, pompát, meredező pusztá falak hirdetik csak. Később a Bebekek, a Stiborok parancsoltak benne, s míg 1330—34-ig a cseh hussziták martalóceai Árvát, Liptót, Rozgonyi Simon Trencsén falait védelmezte meg előlük, míg végre is Albert király a cseh brandeisi Giskrák ültette bele. Nem volt ez kisebb úr Csák Máténál, s hosszú harsz után csak egy Mátys király tudta őt megalázní. E vén büszke sziklavár látta falai között Mátys király aráját is, Katalint, a hová a magyar urak drágakötől, aranytól csillogó serege tódult a királyi arát üdvözölni. Zápolya István korában érte el a vár fényének tetőpontját, míg később a Thurzók, Ilsházyak alatt hanyatlásnak indult; de hatalmas falait hiába döngteté II. Ferencz 1708-ban is még, s a mit erő, hatalom megvívni nem tudott, elvégezte az idő, el az enyészett rendje, el a természet örök élete, az örök pusztításban.

Trencsénen túl az éjszakkéltfelé húzódo völgy összéb szorúl, s a folyam baloldalon a Mahács hegy festői alakját a Vág tükrözi vissza, míg a jobb oldalon az 1222-ben épült Beczkés kolostor, a szalkai apátáság romjai kötik le figyelmünket. A táj szépsége egymástánja, rohamos változásban gyönyörködteik a szemlélőt, s míg Bohánicz, Pruska, Ilava, e vidék szelid emelkedésű tájátát nyújtják, innét észak-nyugatra, a vakmerő karosúrára emelkedő sziklatorony egyikén, mint egy homályos

sejtésben, ködös láthatárban nyúlik ég felé Oroszlánkó várának alig kivethető omladéka, valaha a Jakosichok, Brevnenek, most a Königs-egg grófok tulajdona.

Így vezetnek tovább lépésről-lépésre, s néma kalauzok, a történelem nyolcz századán keresztül, hazánk legszebb tájékein végig, fel-felidezőven lelkünkben a vágat eme szirt, ama rom, eme városka, kolostor multjába egy futó pillantást vetni.

Lednicezen a Podmarin testvérek rabló lovagvára, a vágbesztercezi romok, továbbá Podhragy omladéka, a predméri sasfészek maradványa, míg feljebb a nagy-bicsói, a bicsói váromladék hívogat magához, s a Kisutca és Vág egybe-ömlésénél Budetin falucskában a Csákyak kastélya tünik szemünkbe, s elérjük a Lietova, Strescso, Ovár nagyszerű vidéket, a hol a két utóbbi vár romjai, a szűk völgyben kanyarodó Vág folyónak egykoron felelmes uralkodója volt.

A VIERNYI FÖLDRENGÉS ÉS ÁRVIZ KHINÁBAN.

Mire e szűk völgynyíláson át elértük Túróc-megye határát, a régi idők emlékeivel eltűnik felzaklatott képzelődésünk, a vágatú lovagok középkori alakja, nem zűg fulunkban a fegyvercsattogás moraja, nem látjuk többé az égő faluk magasra nyúló lángoszlopait s csak azt kérdezzük magunktól: hát annak a jó népnek, a mely tótul dicseri a magyarok istenét, volt-e története, s mi lett belőle? Hát bizony az a közös története, a mi mindnyájunké is. Dolgozott másnak, fáradozott, szenvedett másért, a középkor viszontagságai között, türt, imádkozott a rögrét, a melyet verejtékesen szántott, vetett és aratott másnak. S mi lett belőle? szabad ember, szabad földeskegyén békés, hű polgára a hazának, tőr, dolgozik, izzad a mindennapi élelemért.

De tekintünk vissza még egyszer megtett utunkra, s áttérve Puchónál a Vág balpartjára, a morva, sziléziai határhegység aljában elszórt falvakban rémes ellentétét látjuk annak, a mi a megye alsó részén tünik szemünk elé. Míg itt a falusi idyllek jelenetei között a fazekas szekerek végig haladnak az utcán, s a menyecs-

kék, leányok a meg-megálló szekerek fazekaiért, bögre- és lábasaiért annyi gabonát adnak, a mennyi belefér, s az élelmes vásáros zsákszáma szedi keresményét: ott, mintha a régi kornak pusztító vihara süvöltött volna végig, a kies, a tündéri tájak felett, mindenütt a nyomor, az éhínség csont alakja vonszolja végig testét, s az éhség gyöttrő kinja hallatja jajveszékelt hangját: «Kenyeret, kenyeret!»

MAJLÁTH BELA.

AZ ANABAPTISTÁK MAGYARORSZÁGON

A XVI. ÉS XVII. SZÁZADBAN.

III.

A felekezetre most békésebb idők következtek. A XVII. század ötvenes éveire esik a község belállapotainak fejlődése. Ekkor alakulnak czehékké a késművesek, a borbélyok, stb; ugyan-

akkor egy külön vinczellér-szabályzatot is alkotnak, hogy elejét vegyék azon visszaéléseknek, melyeket utóbbiak elkövettek. Különösen a késművesek között fordult elő számos visszaélés. Egyik előjárójuk *Ehrenpreis* feljegyzéseiben keservesen panaszkodik, hogy a késesek a többi testvérek kárára csak arra törekednek, hogy minél gyorsabban meggazdagodhassanak, s hogy a község vagyonát nem kímélve, napjaikat folytonos dinom-dánomban töltik. 1654-ben az érdemes borbélyezéh szabályoztatott, s különösen megtiltatott nekik orvosságot árulni, s más kereskedést űzni. Mindezek s a többi czehszabályok, a mint látszik, — s azon szoros kapcsolat, mely az egyes községek között fennállott minden kétséget kizáró tekintetben, — az ország valamennyi anabaptista községére nézve érvényre bírtak.

II. *Rákóczy György* felkelése az anabaptista községeket újr a bukás szélére sodorta. Messze vezetne, ha részletekbe akarnánk bocsátkozni; azt e helyen nem tehetjük. Tény az, hogy a török és a magyar hadak pusztításai, a bekvártélyozások s a háboru minden egyéb

bajai kimerítették a testvéreket teljesen. Hozzájárult még a háborúk következtében beállott drágaság, melyről krónikájuk is megemlékezik. E szerint 1662-ben egy mérő (semneci mérték) buza 3 frt 3 garas, rozs 2 frt 12 garas, árpa 2 frt, zab 15 garason felül állott, a bornak akója 5 forint volt. 1665-ben ugyanily árak voltak, ugyanakkor egy pár ökörbőrt 10 forintnál többek fizettek.

Az erdélyi anabaptistákról krónikájuk keveset szól. A II. Rákóczy György alatti háborúk alkalmával azonban többször megemlékezik róluk, a mi abban leli magyarázatát, hogy akkor különösen a törökök támadásait, az erdélyiek érezték meg legelőbb.

Hátra van még, hogy röviden szóljunk az anabaptisták közjogi helyzetéről Magyarországon és Erdélyben. E tekintetben a következőket mondhatjuk.

Az 1548-ki pozsonyi országgyűlés határozottan megtiltotta az anabaptisták betelepítését Magyarországra, egyúttal elrendelte a már bennlakók kiűzését. De a mint láttuk, ezen törvénynek eredménye nem volt, valamint az 1556-iki határozat, mely szerint négy hét alatt ki kell költözniök, szintén sikertelen volt. Azért az 1578-iki törvény már más hurokat penget. Ekkor elrendelik, hogy a zsidók és anabaptisták mindennemű adót és más kivetést duplán fizeszenek, «hogy annál gyorsabban kiköltözzenek az országból.» Apróbb dolgokban az 1577-iki gyűlés intézkedik róluk. 1593-ban fejenként 12 dénár adót vet ki rájuk az országgyűlés, 1595-ben 50 dénárt, míg 1596-ban a törvény elrendeli, hogy az adót az anabaptistákra a vicecomesek, nemesi bírák vessék ki, s ugyanezt az 1598-iki törvény is megerősíti.

Az erdélyi testvérek több kiváltsággal discedhetnek. Bethlen két ízben adott ki részükre kiváltságlevelet, 1622-ben és 1625-ben, melyekben adómentességet, iparkedvezményt és más szabadságokat biztosít nekik. I. Rákóczy György hasonlóképp megerősítette őket kiváltságaikban 1631-ben, s ugyanezt tette az azon évi gyulafehérvári gyűlés is, mely azonban a szászok földjén való kereskedéstől őket eltiltja. Adómentességük azonban már 1657-ben megszűnt, a midőn a törvény őket kétezert tallér fizetésére kötelezte. Ugyancsak kétezert tallért rótt ki rájuk az 1660-iki diéta, melyet azonban nem fizettek meg, úgy hogy az ugyanazon évi novemberi diéta ezt azon megjegyzéssel veti ki még egyszer, hogy nem fizetés esetén a kétszeres összeget vegyék meg rajtuk. Végre 1662-ben fejenként két-két tallért vetett ki rájuk az országgyűlés.

Ezen törvények mellett szólnak az anabaptistákról még az 1627-iki limitatók, továbbá Bethlennek egy 1623-ban a zsidók részére kelt oklevele. Ez utóbbiban Bethlen a zsidóknak az anabaptistákkal egyenlő kiváltságokat adományozott. A limitatók, árszabályzatok az anabaptista iparosokat legnagyobb részben az ország többi iparosaival helyezik egy sorba. De némely árucikkeknek megengedik, hogy az anabaptisták árúkat magasabb áron adhassák el, így pl. 100 darab sarlót 6 frtért «miután jobban készítik az ország többi mestereibeinél.»

II. Rákóczy György harcait az anabaptistákat, mint említve volt, az enyészet szélére juttatták. Az ezen háborúk által okozott csapásokat nem is heverték ki. A nagy török háborúk, melyek a XVII. század végén dúltak, végképp tönkre tették gazdasági helyzetüket. A hanyatlás feltartóztatathatatlant volt. Vagyoni tönkrejutásukhoz még belviszályok is járultak, s a felekezet feloszloban volt. A mult században aztán Mária Terézia alatt a kormány is beavatkozott ügyeikbe, s elrendelte megtérítésüket a katolikus egyházba. Jóllehet az anabaptisták sokáig ellenálltak, makacsságuk végre megtörtött, s a jezsuiták fáradozásai következtében — mint pl. Erdélyben Delponi — a mult század 60-as és 70-es éveiben a katolikus egyházba olvadtak be, úgy hogy azontúl már csak elvétve akadnak egy-két követője a vallásnak, migsem azok is sorra kidőlven, a vallás teljesen megszűnt.

ÁLDÁSY ANTAL.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Rudolf trónörökös vadászkönyve. Néhai Rudolf trónörökös utolsó napjaiban «Vadászaink szoban és képen» című díszmű kiadásával foglalkozott, melyre névze munkatársakul megnyerte a legkiválóbb vadászok egész seregét, köztük Ferenc Ferdinánd, Ottó főhercegeket, a toszkánai nagyherceget, Koburg Fülöp herceget, Schaumburg-Lippe herceget. Most a király engedélyével Ferenc Ferdinánd főherceg szerkesztése mellett azon dolgoznak, hogy a félbemaradt díszmű még ez év őszén megjelenhessen. A császári gazdag vadászlevélár a könyv közérdeklődés rendelkezésére bocsátjátott, és ebből a díszmű szövegeit és ábráit ki fogják egészíteni. Szép képek lesznek Gmunden, Eisenerz, Neuberger és Gödöllő vadászterületeiről. Ezen kívül a díszművet a vadászok életrajzi, karczolatai, élményei és sok statisztikai adat gazdagítja, a melyek már kéziratban megvannak. A díszmű Bécsben Künastnál jelenik meg.

«Lacroma» jövedelme. Stefánia özvegy trónörökösnek érdekes munkája: «Lacroma» iránt rendkívül nagy az érdeklődés, minek következménye, hogy az első kiadásból már csak kevés példány van. Sok egyéb vonzereje mellett a játékonyság is kelendővé teszi a munkát: fonséges szerzője játékonyság czélra, egy lányoknak való vakok intézete javára szánta a mű tiszta jövedelmét.

«Lacroma» jövedelme. Stefánia özvegy trónörökösnek érdekes munkája: «Lacroma» iránt rendkívül nagy az érdeklődés, minek következménye, hogy az első kiadásból már csak kevés példány van. Sok egyéb vonzereje mellett a játékonyság is kelendővé teszi a munkát: fonséges szerzője játékonyság czélra, egy lányoknak való vakok intézete javára szánta a mű tiszta jövedelmét.

TRENCSENMEGYÉBŐL.

«Mutamur» a czíme egy kötet elbeszélésnek, mely Hercege Ferenc tollából került ki, s a Singer és Wolfner kiadó cég bocsátotta közre. Hercege nem oly régen «Fenn és lenn» című regénnyel vonta magára a figyelmet s aztán kisebb elbeszéléseket és rajzokat írt a lapokba, melyekben az írói hivatottság sokoldalún, vonzón és erőben nyilatkozott. A fiatal író ezekből gyűjtötte össze kötetét. Nagyobb kompozíció egy sines benne, de az írói véna érvényesülni tud rövid művekben is, s Hercege tehetségét épen e kisebb rajzok és vázlatok is bizonyítják, melyekben eleven szín, találó kép, választékos hang, lelemény soha sem hiányzik. Az életet festi, néha ironiával, olykor czinikusán, azonban soha sem szentimentálisan. Megfigyelése eleven, jellemzése könnyen talál, és sok oly apróság, nem kerül el szemét, melyeket a színezésnél előnnyel alkalmazhat. Kötetének egyik speciálitása, hogy a katonai életben is otthonos s ebből a körből szintén kapunk néhány jól rajzolt képet.

Az első elbeszélés: «Mutamur» (változunk) is egy könnyűvérű katonasíttal ismert meg, ki egy vidéki városban megszereti házi kisasszonyát, nőül is veszi. A falusi egyszerűség gyorsan változik át s mint sokat ígérő kalandornak hagyjuk ott a lövésznek totalitárjénél. A részletek ügyessége mindjárt az első elbeszélésnél megkapja az olvasó figyelmét. A katonai osztály gondatlansága, vidámsága még több elbeszélést és rajzot elevenít meg. «A daruvári híd»

a hadgyakorlatok jó szatirája: «Hadnagy né ő nagy-sága» vidám kép egy kicsi asszonyról, ki egy marcona hadfit olyan könnyen kormányozza. A nőket változatosan és érdekesen rajzolja hitiságukban, nagyvilági hamis szerepökben, nem egyszer híveiben, mint rokonszenvesen. «Mesék a millennium korából» czímen egy sorozat rajzban jelennek meg a mai élet, gondolkodás és érzés tipikus alakjai, leginkább nők, a kik szeretnek számítani, s a kikhez hasonlókat mindig találunk körülbelül hasonló történetek sem ritkaságok. A szerző érdeme, hogy ezeket érdekessé tudja tenni, ismétlésekbe nem téved, s képes friss színekkel dolgozni. Hercege az élet s az emberek megfigyelője, s nincs kétség, hogy az élet benyomásainak gyarapodásával tágulni fog az a színhely és cselekvés is, mely alakjai számára jut. A «Mutamur» érdeme az olvasó közönség figyelmére, mely egyik hivatott elbeszélőket ismeri meg belőle.

A protestáns pátens és sajtó, írta Ballagi Géza, a sárospataki jogakadémia tanára és ismert egyházi jogi író. A 106 oldalnyi füzet külön lenyomat a «Protestáns Szemléből». Érdemes volt nagyobb közönség számára is hozzáférhetővé tenni, mert a hatvanas évek egyik nevezetes eseményének történetét adja elő, a Thun-féle pátens hatását s a hazai protestantizmus jobbainak elkeseredett küzdelmét a haza törvényeibe, úgy szintén a protestáns egyház autonómiájába ütköző hatalmi túlkapas ellen.

Folyóiratok. A Turul, a heraldikai és genealogiai társaság közlönye a havi füzetében Thallóczy Lajos a bosnyák Hervoja hercegeiről és czimeréről értekezik. B. Radvánszky Béla a Zemplényi Dávid 1418-ból való czimerlevegélét mutatja be. Komáromy András, Csérghő Géza szintén genealogiai közleményeket írtak. Dr. Karácsonyi János és Nagy Géza vitatkoznak a Geisa név kiejtésén: Geese, vagy Gejesa. — A «Századok», a történelmi társulat folyóirata a havi füzetében három nagyobb dolgot tartalmaz: az egyik Pauler Gyuláé «A Hartvik legendáról». A második: «Magyar-lengyel unitárius érintkezések», Jakab Elektől; a harmadik «Az oláhországi Nasztrul-család genealogiája», Veres Endrétől. Számos könyvismertetés s rövid közlemény is van. — A «Természettudományi Közöny» főbb cikkei: «Az északi víztáposó lile fészkelése és költözése», Chernel Istvántól. «Az erdőpusztító apáczahernyő», Bedő Alberttől. «A szinek fotográfiája», Korda Dezsőtől. — Az «Archeológiai Értesítő» új füzetében Kuzsinszky Bálint befejezi dolgozatát Róma utolsó tizenöt év alatti ásatásairól és régészeti mozzalmairól. Fröhlich Róbert «Acumineum környéke és a régi pannoniái limes» czím alatt értekezik; dr. Szendrei

János befejezi azoknak a régi czímereknek ismertetését, melyeken a magyar visélet nyomai láthatók. Ásatásokról, leletekről többben írtak ezúttal is a gazdag tartalmú füzetbe, mely rajzokat is bőven közöl. — Az «Élet» szépirodalmi és társaséleti folyóirat, mely egyre tartalmasabb füzetekben jelenik meg, legújabb számában a nőkérdéssel foglalkozik s ezzel a nők oktatásáról, nőmunkáiról, stb. szintén e tárgyban választás Hamplné Pulszky Polixena asszony Veresné Beniczky Hermin asszony egy mult-kori cikkére. A füzet Rudnyánszky Gyulától és Szabó Endrétől közleményeket közöl. Abonyitól, Cauth Minnától elbeszélések, Gopcsa Lászlótól tanulmányt a közköztudásról, Palágyi Lajostól cziket Sardouról, terjedelmes irodalmi, művészeti, közgazdasági és társadalmi szemlélet. — Az «Ethnographia» február-márciusi füzetében az ország különböző részéből jegyez föl számos népszokást, népmondát, babonát. A tartalom gazdag és tanulságos.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A lipótvárosi bazilika harangja. A lipótvárosi bazilika új nagy harangját a hó 19-ikén délelőtt fényes szertartással szentelte fel Schopper György, roznói püspök, ki a 75 métermagas harangot készíttette. Nagyságra, súlyra az ország legnagyobb harangja, s Walsér Ferenc budapesti gyárától került ki. A déli torony alján volt elhelyezve, mellette egy

kisebb harang, melyet a püspök szintén most öntetett egyik roznói temploma számára. A lombokkal, virágokkal díszített harang felszentelésére nagy és előkelő közönség gyűlt össze és szertartás közben az operaszínház dalkara énekelte. A harangot e hó 21-ikén húzták föl a toronyba és 24-ikén, Szent-György napjának estjén készülték meghuzni először, mert a harang Szent-Györgyről van elnevezve.

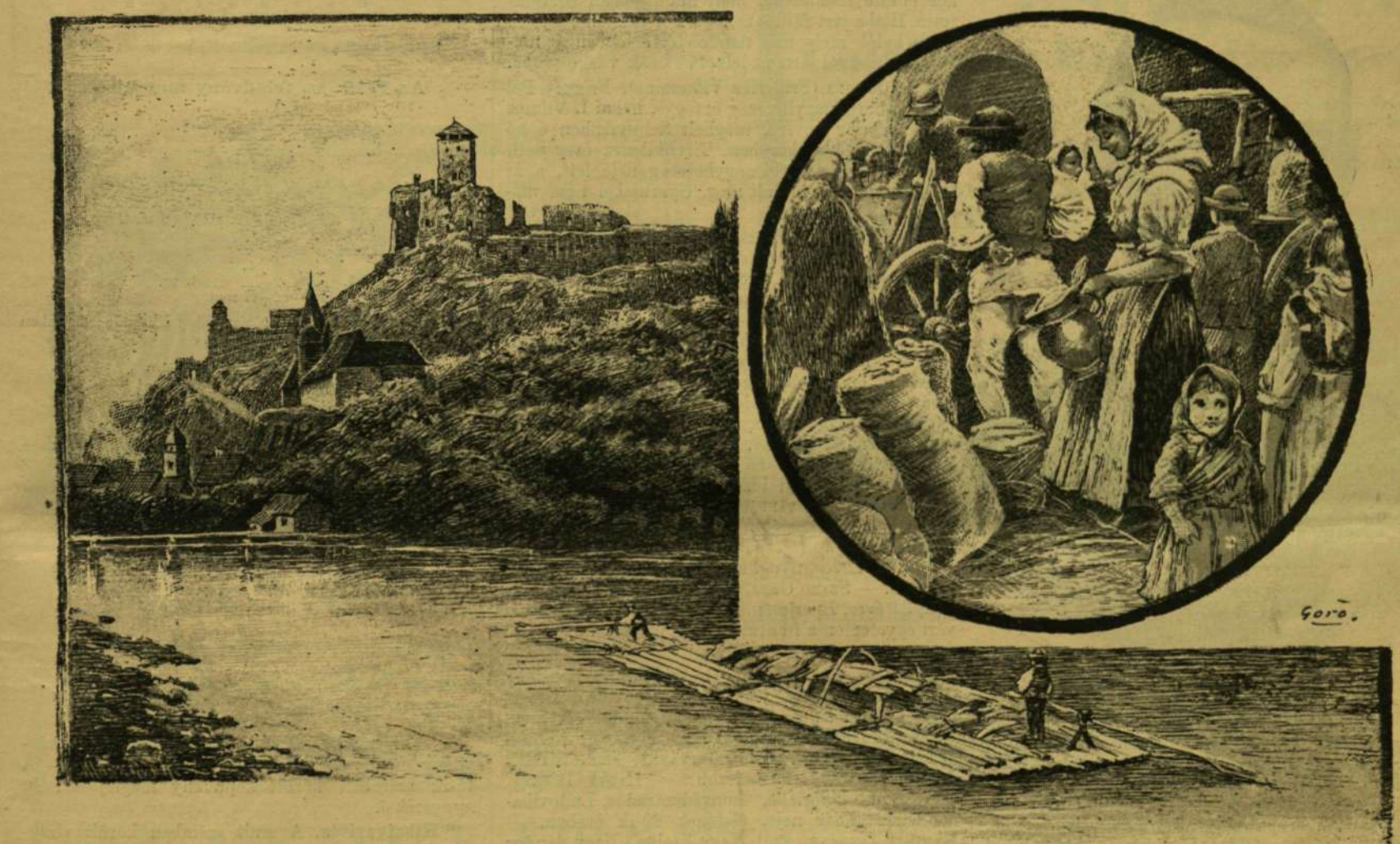
A tisztántúli ref. püspök beiktatása. Kiss Áront az egyházkerületi közgyűlés első napján, május 17-én nagy ünnepélyességgel igatják be Debreczenben püspökségébe. Az ünnepélyre meghívják a református és evangélikus egyházkerületeket, úgy, hogy a magyar protestánsok kitünőségei találkoznak majd ezen az ünnepélyen.

Nagy alapítvány zsidó gimnáziumra. Kövesgyíri Freyadtler Antal fővárosi polgár, a véczi-körti Ipar-udvar tulajdonosa és nagybirtokos, alapítványt tett a fővárosban fölláttandó zsidó gimnáziumra. Az alapítvány teljes egészében egy millió forint, melyet a kultuszminiszteriumban deponált olyanformán, hogy az ott tíz évig érintetlen kamatozzék, a mikor is a kamatok körülbelül félmillió forintra fognak rugni, a tőke pedig az alapító családjának adassék vissza. Ezekből a kamatokból kell létesíteni a zsidó gimnáziumot.

megye közigazgatásáról. Drescher Ede, Baja volt polgármestere igyekezett bizonyítani, hogy nem olyan fekete Bács, mint a milyennek festik, s ha huszonegy jegyzőt elcsaptak, ez is bizonyítja, hogy nem tűrik a korrupciót. A belügyi költségvetés további tárgyalását gr. Szapáry miniszterelnök új törvényjavaslattal szakította félbe. A kormány új fölhatalmazást kér két hónapra, július végeig, a kiadások teljesítésére, miután a költségvetés megszavazásától még távol vagyunk.

Királyné ő felsége Korbuban tölti a tavaszt. Egészségi állapota nagyjot javult. Ő felsége, a kin két év előtt oly szembetűnőn meglátszott a nagy csapás súlya, most jó színben van, sokat sétál, kirándulásai gyakoriak s a mellett élénken érdeklődik a korfui jótékony intézetek és leányiskolák iránt. Gyakran fogadja a város tanítóit és ezek tanítványait, görögül beszélgetve velük, mely nyelvet már folyékonyan beszéli. Idegei annyira megerősödtek, hogy korábbi idegbajának teljes megszűnté várható.

Az özvegy trónörökösön utazása. Stefánia özvegy trónörökösé már visszatért Afrikai utazásából Olaszországba, s jelenleg a «Floro» gőzösn a

TRENCSEN VÁRA.

MI UJSÁG?

A képviselőház e hó 21-ikén kezdte meg tanácskozásait az ünnepek után. A házon még nagyon látszott, hogy ünnepek után van az idő. Sok volt az üres pad. A honatyákat ilyenkor nemcsak a zöld asztal érdekli, hanem a zöldlód vetés is. A folyosók különben élénkek voltak; az ünnepi tapasztalatok és benyomások egészen fölfrissítették a képviselőket. Még az elnöki villamos csengő hívó szavára is megmaradtak oda kün a diskuráló csoportok.

Kezdődött az ülés azzal, hogy Konkoly Thege Sándor a mentelmi bizottság részéről mentelmi ügyekben tett előterjesztést. A szegedi törvényszék két eset miatt kérte Sima Ferenc porbe fogathatóságát a rimaszombati törvényszék Kubinyi Gézát, a kasai törvényszék Vécey Endrét. A ház Kubinyit, a kit hivatali hatalommal való visszaélés és párbajra való kihívás miatt kérték, nem adta ki, a többi mentelmi jogát felfüggesztette. Megszavazták az egyetemes postaszerrződést, miután a miniszterelnök megígérte, hogy ezentúl a külfölddel kötött szerződések nem fordulnak elő ily kifejezések: «császári és királyi kormány», mert van külön magyar kormány is. Folytatja ezután a ház ott, a hol elhagyta az ünnepek előtt, a belügyminiszterium költségvetésénél. Ebben kijutott Bácsmegegyének és a korrupciónak. Drakulics Pál, Olay Lajos festettek sötét képet Bács-

vezetesebb olasz kikötőket és érdekesebb városokat nézi meg.

A trónörökösné Malta szigetéről hajózott Tuniszba, hol Pittner osztrák-magyar főkonzul szolgált kalauzul. Márczius 30-ikán Susában kötöttek ki, s onnan az öt órányira levő Kairuanba mentek, az arabok régi szent városába, hol még most is 120 meeset van s az ódonserülőség mellett kigyóbtülvölök, tánczosok is adnak a városnak keleti jeleget. A trónörökösné meglátogatott több háremet, építészeti emléket, vásárolt a bazárookban. Ápril 4-ikén este jutottak a gőzessel Golettába, s onnan Tuniszba kocsiztak, hol a fejedelmi hölgy Pittner főkonzul házában szállt meg. Még este fölkereste az arab negyed, mely a ramazan ünnepen fényesen ki volt világítva. Ő felsége többször vásárlásokat is tett a bazárban; a hol valami érdekes csoportot, vagy kátrivalót talált, lefényképezette. Aztán kirándult Kartagóba. Onnan vasuton utazott tovább Biskrába, a honnan kirándulást tervezett a Szaharába. A körut Algirban végződött, honnan a «Floro» Szi-cziliába hozta vissza ő felségét.

A bécsi Radetzky-ünnepek. Bécsben ápril hó 24-ikén leplezik le Radetzky lovas szobrát. Előtte való nap, szombaton este 8 órakor lesz az udvari fogadtatás, 24-én este 1/2 órakor kezdődik az operában a diszeloadás. A vasárnap végbemenendő leleplezés fényét katonai pompával emelik s képviselve lesz a hadsereg minden fegyvernemből.

A Radetzky-huszárok teljes számban jelennek meg az ünnepélyen. Az utakon veteránok (12—15,000, zenekarokkal, zászlókkal) állnak sorban Ringen, merre ő felsége a szoborhoz közelekk; a szobor körül pedig az 1848—49-iki olasz háborúk veteránjai, a katonasággal vegyesen. Ő felségét Albrecht főherceg üdvözli. A Radetzky-huszárok egész nap díszőrséget állnak a szobor körül. Az ünnepélyen Károly Lajos főherceg is jelen lesz. A magyar kormány gr. Szapáry miniszterelnök, Szogyény és Josipovich miniszterek képviselik.

A szabadságharc emlékeinek kiállítása. Az 1848—49 szabadságharcnak a fővárosi vigadóban levő ereklye- és képgyűjteménye néhány nap mulva ismét látható lesz. E gyűjteményt a rendezők a vigadóban tartják mindaddig, míg állandó országos muzeumná fogják alakítani a fővárosban e ezélna építendő díszes csarnokban.

Szobrok. A főváros legutóbbi közgyűlése Ybl Miklós, a kitünő építész szobrát, melynek fölláttatását a mérnök-egylet intézi, 4000 frtot szavazott meg, a zilahi Wesselenyi-szoborra pedig ezer forintot.

Boeckay szobra. Hajdu-Böszörményben e hónap 18-án értekezletet tartottak a Boeckay-szobor fölláttatásáról. Az értekezleten, melyen mind a hat hajdu-

FAZEKASOK.

város képviselve volt, elhatározták, hogy Boeckay István erdélyi fejedelmnek szobrát emelnek. A szobor felállításához szükséges pénz országsszerte megindítandó gyűjtés által szerzik be. Ezenkívül a szobor-bizottság megkéri a megye törvényhatóságát, hogy a «kerület-ház» vételárát, mely 45,000 forintot tesz ki, a Boeckay-szoborra fordítsák. Az értekezlet végül megalakította az intéző-bizottságokat.

Csiky Gergely szülőházát emléktáblával készítenek megjelölni Pankotán. Arad megye mivelts körében gyűjtjenek a költségekre.

A román királyné betegsége. Erzsébet román királynéről ismét rossz hírek érkeznek az olaszországi Pallanzából. A királyné folyton szobájában van s nem lehet rábírni, hogy kimenjen. Folytonosan olvas és ír, noha az orvosok minden szellemi foglalkozástól eltiltották. Bukarestben azt hitték, hogy a királyné tavasza ismét odaérkezik és Szinájában már meg is tették az intézkedéseket fogadására. Egyletöre azonban szó se lehet róla, hogy odamenjen, mert állapotja sokkal aggasztóbb, semhogy orvosai a hosszú utazást megengedhették.

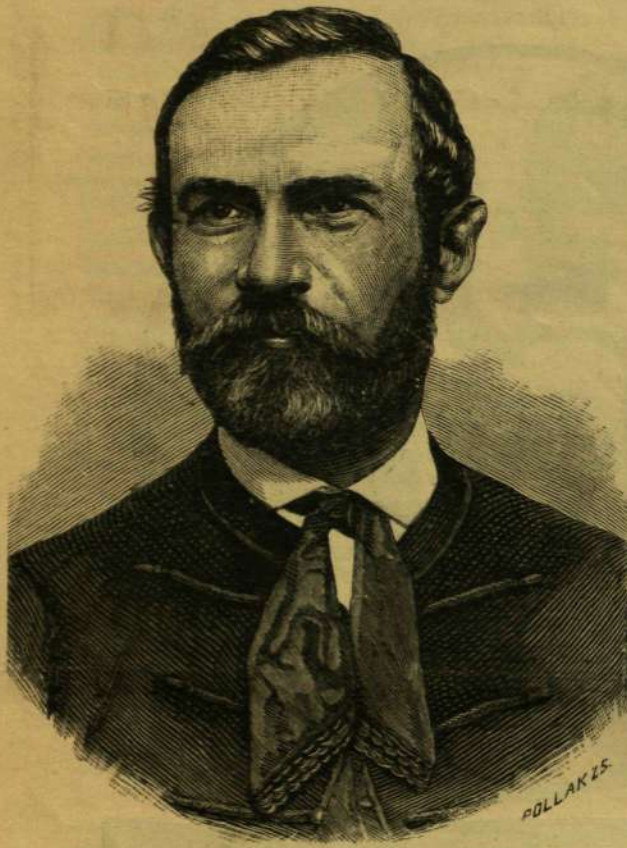
A pápa arany rózsája. Leo pápa az idén a portugál királynénak szánta az arany rózsát, melyet a napokban viz el Lissabonba két küldötte. A rózsá értéke 50,000 frank s az a híres római ötvös készítette, kinek családjában már háromszáz év óta öröklődik át e mesterség. Munkájáért 8000 frankot

kapott. Az 'erény-róza' szára másfél méternél hosszabb és tömör aranyból való, a kelyhe is finom ötvösmunka s remek drágakövekből készült.

Az állatkert részére sok érdekes állat érkezett, köztük olyanok is, melyek élve Budapesten még nem voltak láthatók s általában csak igen ritkán fordulnak elő fogságban.

A felvidéki inségek részére lapunk szerkesztőségénél e héten a következő adományok gyűltek be: A 'Képes Néplap' utján Nagy-Hárságyról: Zádory András 50 kr. — Csik-Kotormány Tamás József 4 frt 70 kr. — Kocsárdról: ifj. Bakos Sándor 1 frt. — Mező-Terenről: Borbás József 1 frt. Összesen 7 frt 20. A lapunk 16-ik számában kimutatott összeggel 167 frt 98 kr. Így ezen összeget, mint a még szerkesztőségünkön ezután érkező adományokat az inségek ségélyezésére alakult 'Felebarát' című jótékony czélú egyesülethez juttatjuk.

HALÁLOZÁSOK.

Dr. Köffinger Frigyes.

Dr. KÖFFINGER FRIGYES, a pénzügyminiszterium nyugalmazott helyettes államtitkára, meghalt e hó 21-ikén budavári lakásán. Az állam pénzügyi műveleteiben, mióta a magyar miniszteriumot kinevezték, a jeles szakembernek mindig része volt. Saját erje, tehetsége nyitott számára hatáskört a hivatalnoki pályán. Született 1830-ban Budán, hol atyja városi főorvos volt. Duschek Ferenc pénzügyminisztersége alatt, 1848-ban a pénzügyminiszteriumban kezdte pályáját, s később is a pénzügyi tanulmányok mellett maradt. A koronázás után Lónyay Menyhért mint titkár a miniszteriumba vette s a hitelügyek vezetésével bízta meg. Köffinger 1869-ben már osztálytanácsos volt, 1870 elején pedig miniszteri tanácsos és mint ilyen ő vezette az osztrák nemzeti bankkal folytatott tárgyalásokat, s ismételve megszaktat alkudások után az egyezés 1878 őszén megtörtént? Köffingert ekkor a király kintintésekben részesítette s az osztrák-magyar bankhoz a magyar kormány első biztosává nevezte ki. Köffinger még egy más fontos küldetését is végezt, midőn a 153 millió kölcsön kötvényeit Berlinbe és Londonba vitte, a londoni Rothschild-czeggel a konverzió iránt folytatva alkudozást. A külföldi sajtóba sok jeles cikket írt a magyar bank- és pénzügyi kérdésekről. Nagy elfoglaltsága mellett ráért arra is, hogy a zenét művelje. Helyettes államtitkárja 1884-ben neveztek ki Madarassy Pál helyére. Nyugalomba 1889-ben vonult.

BUDENZ JÓZSEF temetése hívsvét vasárnapjának délutánján ment vége, az elhunyt tudósnak a krisztinavárosi Naphegyen levő nyaralójából. Ravatalát koszorúk borították, s a gyászoló közönség közt ott voltak a tudományos testületek legkíválóbb képviselői. Az akadémiások b. Eötvös Loránt elnök vezetésével jelentek meg. A temetési szertartást Rostházy Kálmán krisztinavárosi plébános végezte. Az akadémia és egyetem nevében dr. Heinrich Gusztáv mondott szép beszédet, többi közt így szólván: 'Maradandó emléket emeltél magadnak a tudomány terén s a mig magyar ember élni fog, mig a nyelv féltékenyen őrzött kincs lesz e hazában, a késő nemzedékek is tiszteltetl fogják emlegetni nevedet. Maradandó emléket hagytál tanítványaid szívében, a kiknek egyszersmind atyjuk, jó barátjuk, ségélyezőjükt voltál. Végül maradandó az emléked kartársaid szívében, a kik feddhetetlen, tiszta jellemet, érzéssé melegt nagra becsülték, mert ismerték. Fájdalommal érezzük, hogy bár az idegenből jöttél, hazánk egyik legjobb fiát vesztette el benned. Hálánk, szeretetünk kísér ez utolsó utadon. Isten veled!' A beszéd elhangoztával a kopsót rátették a négyfogatu, diszes halottas kocsi s megindult a menet a krisztinavárosi temetőbe. Ott a végső beszentelés után dr. Halász Ignác tanár mondott búcsutatót a tanítványok nevében, mire a holttestet átadták az anyaföldnek.

SOLDER HUGÓ, a 'Budapesti Hirlap' dolgozó társa, meghalt hosszas betegség után e hó 21-ikén. Még csak 30 éves volt, s ama névtelen gárda egyik hivatott munkása, mely a napi sajtót táplálja tehetségével és szorgalmával. Hosszabb ideig a 'Pesti Napló' dolgozóitársai közé tartozott s ekkor utazta be a Balkán-félszigetet, a bolgár dolgokról írván sok érdekes lapjának. Nagyobb irodalmi emlékek nem maradtak utána, csak a folytonos hirlapírói munka. Részt vett az 'Othon' írói kör megalapításában is, melynek titkára lett. Solder gyöngye szervezetét, exaltált kedélyét körülbelül két év előtt egy végzetes kór ejtette hatalmába, mely mind jobban sorvasztotta. Hiába járt fürdőbe, ez a kór rászállt elméjére is, s a halál, mely még fiatalon érte, egy sugár nélküli sötétségből vitte át lelkét az örök világosságba.

ALEXANDRINA (Friderika Vilhelmine), Frigyes Pál mecklenburgi nagyherceg özvegye, néhai I. Vilmos német császár nővére, meghalt Schwerinben e hó 21-ikén, 89 éves korában. Tizenkilenc éves volt, mikor a mecklenburgi nagyherceg neje lett, a ki 1842 márcz. 7-ikén halt meg. Gyermekei nem maradtak.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Décsy DÉNES, makádi ref. lelkész, 60 éves korában, s halálát özvegye és több gyermeke gyászolja. — SZÁVA FARKAS, gimnáziumi nyug. tanár, Maros-Vásárhelyt, élete 66-dik évében. — HOMICSÓ SÁNDOR, nyug. pénzügyi titkár, Békás-Megyeren, élete 62-dik évében. — HAVRANEK ANTAL, székesfehérvári városi képviselő, építő vállalkozó, 63 éves. — MANDEL ANTAL, fővárosi tekintélyes polgár, 75 éves, Budapesten; ugyanitt PÁDITS MIKLÓS, fővárosi kereskedő, 40 éves. — Dr. SINGER BERNÁT, orvos, élete 52 ik évében, Keszthelyen. — WIENER ADOLF, Krassó-Szörény megye törvényhatósági bizottságának tagja, Kápolnásod, 64 éves. — GYÁRFÁS ISTVÁN, a beszercei polgári iskola 3-ik osztályú növendéke, Gyárfás Albert bethleni ref. pap 14 éves fia, Középfalván. — CZARÓ-DIÓSGYÓMI LAJOS, nyug. kir. főmérnök, 76 éves, Miskolcon. — SZABÓ GÉZA, sárosmegyei orvoséki ülnök, 34 éves, Eperjesen. — DURÉZ JÓZSEF, a kolozsvári egyetemen a francia nyelv magán tanára, 56 éves.

KACZIÁNY GÉZÁ, szül. Orozsi Vilma, Kacziány Géza, budapesti ref. főgymnáziumi tanár és ismert író neje, hosszas szenvedés után, Nógrád-Verőcezen. — VIDÁROVICS JENŐ, 40 éves korában, Nemes-Militicsen. — ÖZV. JESZE ISTVÁN, szül. Sziklay Jozsef, 74 éves, Miskolcon. — HADFY IMRÉNÉ, szül. Bund Gabriella, honvédszázasos, Ludovika-akadémia tanár neje, életének 29-ik évében. — KAMINAR JÁNOS, szül. Nagy Etelka, Nagy Sándor lapszerkesztő nővére, Szegeden, 34-dik évében. — Makfalvi DÓSA IRÉN, élete 20-ik évében, hosszas szenvedés után, Maros-Vásárhelyt. — WERTHL MARISKA, postamester, 21 éves korában, Noszlopon. — ÖZV. KLONKA PÁL, Budapest legöregebb asszonya, száz-három éves korában, végegyónógulás következtében. — ÖZV. ZSÓRY LAJOS, szül. Soldos Terézia, 81 éves, Bólyván. — Csáki JÓZSEF, tekintélyes dévai polgár és városi képviselő neje. — ÖZV. BUZÁTH MÁRTON, szül. Govrik Margit, 91 éves, N. Váradon.

Szerkesztői mondanivalók.

Egy év után. A végrendelet (Lermontov.) Az eredeti elég csinos, bár egy kis javítás még rá férne. Így például az első versszakban azt mondja, hogy lelkét még most is általjárja a régi fájdalom; ez rövid, leg-főleg meg-megújuló hatást fejez ki, míg az utolsó versszak szerint fájdalom folyvást, megszakítás nélkül tart éjjel-nappal. Nagyon rossz kifejezés, hogy a vég-kacsa körülövez s 'ha pirak az égbolton' szintén nem állhat meg. Az ég, az égája, vagy a hajnal pirakadhat, de az előbbi összetételben a pirakad, személytelenül nem használható. — A végrendelet már le van fordítva magyarra, és pedig sokkal szebben, mint a minő ez az egészen gyöngye kísérlet.

Ki lelkesül még. Nem sikerült. A gondolat nem emelkedik ki tisztán, az egész zavaros benyomást tesz ránk. Logikátlansággal kezdődik, és ez a hiba többször ismétlődik benne.

Halász legény. Irodalmi színvonalon álló kísérlet, csak hogy kissé színtelen.

Virágszállak. Elég csinos, de van benne bizonyos szakadozottság, befejezése pedig bágyadt, erőflet.

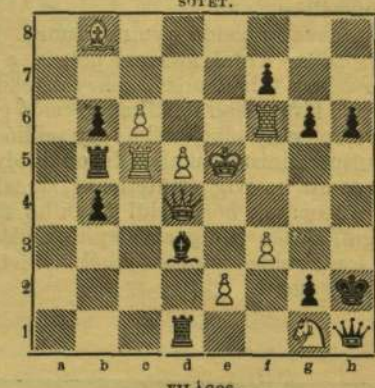
Békáj ki végzettedel. Ha lehet, sort kerítnék rá.

Betegségemben. Az érző szív, eszmélkedő lélek kiesillan belőle, de költői tehetséget nem árul el. Hozzá. Hazajáró lélek lett. Mindkettő borzástól el van nyújtva, innen a sok ismétlés s az össze nem illő vonások tarkasága. A verselés is nagyon fogyatékos.

SAKKJÁTÉK.

1716. számú feladvány. Norlin A.-tól.

A 'Manchester Weekly Times' feladványtornájában első díjat nyert.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1710. sz. feladvány megfejtése.

Juchly A.-tól.

Megejtés.

- 1. Hd3-e1 ... Hc8-d6 ... 1. ... e5-e4 (b)
2. Va8-h8 ... t. sz. ... 2. Hc5-e6 mat.
3. V v. B v. H mat.

E feladványban c6-ra sötét gyalog állítandó; különben következő mellékletjes lehetséges.

- 1. Bg5-g4 ... t. sz. ... e5-e4
2. Bg1-e4 ... t. sz. ... d5-e4
3. Va8-e4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Ung-Turócson: Németh István. Ecskeméten: Balogh Dienes. — Eperjesen: Somogyi Miklós. — Nagy-Körösen: Kovács László. — A pesti sakk-lor.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 14-ik számában közölt képtalány megejtése: Ha fűradt vagy, pihenj. — A 15-ik számban közölt képtalány megejtése: Itt nyugszik ő.

Hibaigazítás. A múlt számban közölt virágrejtvénynél az alakítandó szók közt 'Schiller egyik híres drámája' hibásan van szedve. 'Schiller' helyett 'Goethe' teendő.

Heti naptár, április hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows include dates from 24th to 30th April with corresponding religious events and names.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete, fehér és színes selymeket méterenként 45 kr.-tól 16 frt 85 kr.-ig sima és mintázott mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző színben szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végekben is postabér- és vámentesen Henneberg G. (cs. kir. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba czimzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (1)

A 'Magyar-francia' biztosító részvénytársaság tizenkötödik rendes évi közgyűlése f. hó 16-ikán tartott meg. Beniczky Ferenc pestmegyei főispán ur Ó Nagyméltóságának elnöke alatt. Az 1891-iki üzletet a társaságra számadatok alapján a legördvendetesebb eredményre, 65,003 forintnyi tiszta nyereséggel végződött, mely fényes módon bizonyítja az újabb igazgatás kiváló működését. A közgyűlés az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentését örömdetes tudomásul véve, — a felmentvényt minden irányban megadta.

ABC-s könyvek álló irással.

Van szerencsém az igen tisztelt kartárs uraknak tudomására hozni, hogy a 'Franklin-társulat' kiadásában Budapesten a következő általam szerkesztett ABC-s könyvek álló irással megjelentek:

- Magyar ABC és olvasókönyv álló irással; ára 20 kr.
Fibel mit steiler Currentschrift; ára 25 kr.
Fibel in Antiqua mit steiler Lateinschrift; ára 25 kr.

Az álló irásnak az iskolában való kezeléséről a nemskóra szétküldendő prospectusomban adok utmutatást; egyszersmind Böngréri és Kárpáti urak által szerkesztett 'Az írás könyve' című művet az álló írás iránt érdeklődő kartárs uraknak becses figyelmébe ajánlom.

Vágághely, 1892 április hóban.

Mély tisztelettel:

Szirmai József.

Egy egész üveggyári raktárnak megvétele folytán azon helyzetben vagyok, hogy egy teljes legújabb közbürlésű és legújabb kiállítású üveggyárat 3 forint 95 kr. mesés olosz áron szállítsak és pedig áll: 12 drb vizespohár, 12 ' borospohár, 6 ' liqueurpohár, 1 ' vizesüveg, 1 ' borosüveg, 1 ' liqueurüveg, 6 ' kompótcsésze, 1 ' kompótál, 1 ' csemegetál.

3 forint 95 kr.

összesen 41 darabból. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek és a pénz visszaküldetik. Ládáért és csomagolásért 60 kr. számítatik. Csak utánvét mellett szállít BÖHM üveggyári raktára Budapest, VI., Csengery-utca 48. sz.

PHOTOLITHOGRAPHIA, CZINKOGRAPHIA, FÉNYNYOMAT, AUTOGRAPHIA, FÉNYMÁSOLAT.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A FELSŐ BIRÓSÁGOK GYAKORLATA.

UTMUTATÓ a „Döntvénytár“ ötvennégy kötetének REVISIÓJÁVAL.

Kiadja a „Jogt. Közlöny“ szerkesztősége.

(Dr. DÁRDAY SÁNDOR.)

Ára vászonkötésben 6 forint.

A felső bíróságok által az évek hosszú során át hozott elvi jelentőségű határozatoknak nagy része az időközi törvényváltozások folytán elavult, s ezért komoly tanulmányt igényel a mai napon is érvényben levő joganyag meghatározása.

E czélnak megfelelően a joganyag revisiójára kellett súlyt fektetni s munkában, hogy a felső bíróságok gyakorlata a ma érvényben levő jog alapján legyen feltüntetve és az 'Igazságügyi Törvénytar' anyagbeosztását követve, könnyű áttekintést nyújtson.

E munkában egyuttal fel vannak véve nemcsak a kir. Curia és a budapesti királyi ítélő-tábla teljes-ülési megállapításai, hanem az egyes tanácsok által u. n. 'házi használatra' szánt elvi megállapítások is, és tartalma kiterjed a 'Döntvénytár' egész régi és új folyamára.

A 'Franklin-Társulat' kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

AZ ÉV TIZENKÉT HÓNAPJA.

MEZEI ÉS KERTGAZDASZATI TEENDŐK HAVI EMLÉKEZTETŐJE.

Kiváló tekintettel hazánk éghajlati viszonyaira.

Írta

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Ára füzve 60 kr.

Az arcz szépségét

legbiztosabban megszerzi és fentartja

Leichner zsirpora Leichner hermelin-pora

E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt éles vagy poros levegő ellen megvédi, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelencékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszerekkereskedésben.

Orvokodjunk az utánzatoktól. LEICHER L., illatsz.-vegyész, a kir. dr. színházak szállítója.

A Franklin-Társulat

kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A

MAGYAR PÉNZÜGYI JOG KÉZIKÖNYVE.

FOLYTONOS VONATKOZÁSSAL A MAGYAR ÁLLAMHÁZTARTÁSNAK A LEGUJABB IDŐIG TERJEDŐ TÉNYLEGES EREDMÉNYEIRE

Írta

Dr. MARISKA VILMOS.

ÖTÖDIK, TELJESEN ÁTDOLGOZOTT KIADÁS.

Ára füzve 5 forint.

2 1/2 forint. Ébresztő óra. Határozott siker!!

Elavás ki van zárva! Anker-szerkezettel minden állásban járók. Ára frt 2.25, naptárral frt 3.05. Éjjel világító mutatólappal 70 kral több; ugyanaz a naptár ébresztő, éjjel világító mutatólappal, asztali csemettyével felszerelve frt 4.75. L-rendű minős. frt 5.75 gazdagon aranyozott és vésett nickelfedéllel.

Ujdonság! Négyzetleges szekrényalakú, majdnem 38 cm. magas ébresztő óra, ütőművel, egész és félórát jelez. Ára 9 frt, ütő nélkül 5 frt, kakukos óra ütővel, egész és fél órát jelezve, művészileg faragott szekrényben 7 frt, gazdag faragással 9 frt.

- Ércszerszállító remontőr óra tömör ujezást fedéllel 5 1/2 frt
Ércszerszállító ébresztő óra 7 1/2 frt
Élve 9 - frt
Élve 11 - frt
Fali óra egész és félórát ütő szerkezettel ébresztővel és 7 hüvely átmérőjű porcelán mutatólappal 3 1/2 frt
Valódi korall- vagy háromszoros granat karperecs 8 - frt
Valódi korall- vagy háromszoros granat-brosch 5 - frt
Valódi korall- vagy granat-brosch gömbölyű vagy ovális alakban 3 - frt
Valódi granat- vagy korall-fülbevaló vagy fülcsavár ára páronként 1 1/4 frt

EMIL MAYER, Wien, I. Bezirk, Schottenring Nr. 5/27, und Deutschemerplatz Nr. 4. Minden 2 évi jótállás mellett. — Gyári árjegyzék ingyen.

SZÁVOSZT ALPHONS

Budapest, Arany János-utca 11. sz. a.
Legjobb gazdasági és kertí magvak.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.
Harmonikáról, mechanikai hangszerekről, zongoráról külön-külön képes árjegyzék kéréndő.

Sternberg Armin és Testvére hangszer-lyar
Budapest, kerepesi út 36. sz.

Javítások pontosan eszközöltetnek.

50 év óta sikerrel használta tik!

Szeplőket és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztálanságokat eltávolít biztosan az

Eszéki Spitzer Kenőcs és az eszéki Salvator szappan

Valódi minőségben csak a

DIENES J. C.-féle gyógyszerertárban

Eszéken, felsőváros.

- 1 tégely Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg mosdóvíz 40 kr.
1 darab Salvator szappan 50 kr.
1 doboz Lyoni rizspor 3 színben 50 kr. és 1 frt.

Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van látva és kéretik a t. ez. közönség csakis Dienes-féle eszéki kenőt és szappant kérni és elfogadni.

Főraktár Budapesten:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

Csúsz, köszvény, tagszagatás, fejtájás, csipőfájdalom, hátfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller.

Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-enyhítő szer és majdnem minden gyógyszerertárban kapható 40 kr. és 70 kr.-ért. Minthogy utánzások léteznek, ennél fogva mindig határozottan „Horgony-Pain-Expeller“ kérendő.

KWIZDA FER. JÁNOS,

osztr. eszáz. és kir. és román kir. udv. szállító, kerületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett.

Évek hosszú során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a köszvény-, osz- és idegbajjoknál

Kéretik a védjegyre ügyelni a határozottan

KWIZDA-féle köszvény-folyadékot kérni. — Kapható valamennyi gyógyszerertárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hőlgypor

La VELOUTINE

Különösen Részpor Bismutált Vegyítve CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

VÉGHLESI

VERA FORRAS

Hazánk legtisztább, legolcsóbb és legjobb szén-savdús, égvényes savanyuvize, Véghles-Szalattán, Zólyomn. mindig friss töltésben kapható a budapesti főraktárban: Erzsébet-körút 56. szám alatt, továbbá fűszerüzletekben és vendéglőkben! Telefon összeköttetés. Számos raktár a vidéken.

REGEDEI

TISZTA ALKALIKUS SAVANYU-VIZ
legjobb asztali és üdítő ital

képróhált gyógyszer köhögés, torokbetegségek, gyomor- és hólyaghurutnál.

Főraktár: Budapesten, Lipót-körút 21/a.

Részletfizetés

mellett a legelőcsűbb kiszolgálással ajánlati legjobb hírből álló áruház helyben lakó feleeknek mindennemű női és férfi ruhákat

készen vagy rendelésre saját műhelyében mérték szerint készíttve, továbbá mindennemű szövetek, szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítők, vásznak, chifonok és más hasonló anyagokat a legújabb választékban. E bevásárlási mód különösen ajánlatos, mert rendszeres beosztás mellett kényelmessé teszi az iránybanhi szükségletek fűződését.

Deutsch Sándor Király-utca 26. szám. Telefon 94.

Kinek van szeplője?

vagy bármilyen folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetésére végett a világhíra

Seraül arczenkőcsöz,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arczobört vakító fehérré, tisztává és üdövé teszi. — 1 tégely ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Ugyanott kapható: Vasas chinabor, gyengéség ellen. Pepsinbor, rosz emésztés esetén. 1 üveg ára: 1 frt 20. 5 üveg franko küldve 6 frt o. é.

Rozsnyay Mátvás gyógyszerész, Aradon.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirfabalzsam.

Kir. szab. Svédhonra. 4726

Már magában véve azon növényi nedv, a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzset megfúrjuk, emberemlékezet óta mint a legkínosabb szeplő szer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a fel-találó utasításai szerint, balzsamná alakították át, csak akkor nyer ugyszólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően piheltyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngédű válik. Ezen balzsam kisimítja az arcra a ráncokat és himbolygokat, ifjú arczsinat, a bőrnék fehérséget, gyöngédűséget és üdőséget kölcsönöz; a leg-cövőbb idő alatt eltávolítja a szeplőt, májfoltot, anyajegyeket, orrverességet, bőrátka-t a bőr minden más egyéb tisztálansá-gait. Ára egy korsónak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi BENZOE-SZAPPANA a legalkalmasabb bőrpóroló szappan, mely a bőrt gyöngédűvé s énommá teszi s hivatala van a nyirbalzsam hatását előmozdítani. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerertárban. Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerert., Budapest, király-utca 12. — Aradon: Ring S. gyógyszerésznél.

VASÁRNAPI UJSÁG

18. SZÁM. 1892. BUDAPEST, MÁJUS 1. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Kétföldi előfizetésekre a postaiilag meghatározott viteldíj a csatlolandó.

FIRCZÁK GYULA,

MUNKÁCSI GÖRÖG SZERTARTÁSU KATHOLIKUS PÜSPÖK.

PÜSPÖKSZENTELÉS volt Eperjesen folyó ápril hó 10-én; e napon szentelte föl ugyanis dr. Vályi János eperjesi püspök, Pável Mihály nagyváradi és Meszlényi Gyula szatmári püspökök segédlete mellett, Firczák Gyulát, a király által még a múlt év május 26-ikán kinevezett munkácsi görög szertartású katolikus püspököt. A fényes ünnepély, melylyel a szentelés Eperjesen lefolyt, ismétlődik május 1-sején Ungvár városában, hol Firczák Gyula püspöki székeének elfoglalását ünneplik.

Egy oly férfi foglalja el ezuttal az ösrégi munkácsi egyházmegye püspöki székét, kinek eddigi buzgó munkássága, széleskörű műveltsége, a tanügy, zene, irodalom és képzőművészet iránti szeretete, párosulva megnyerő modorral, kiváló biztosítékot nyújtanak, hogy magas állásában nemcsak vallásának, de a magyar nemzeti kulturális törekvéseknek is előmozdítója, számottevő munkása lesz.

Firczák Gyula 1836. augusztus 26-án született Ungmegye Horlyó községében; atyja, Firczák Bazil, gör. kath. lelkész és most is élő anyja, szül. Hodzsega Terézia, a legnagyobb gondot fordították egyetlen fiuknak kiképzésére. Elemi iskoláit Munkácson, gimnáziumi tanulmányait Ungváron, Szatmáron és Kassán végezte. 1855-ben lépett az egyházi pályára. Nagybátyja Popovics Bazil, akkori munkácsi hazafias szellemű püspök, kiválóan érdeklődött a szép tehetségekkel megáldott ifjú előmenetele iránt s a bécsi teológiára küldötte, hol a négy évi kurzust kitünő eredménynyel fejezte be. A hittudor-ság elnyerése végett a következő évet még Bécsben töltötte, de a dogmatikából kitüntetéssel tett szigorlata után püspöke nem rendelkezvén kellő tanerökkel, visszahívta s az ungvári szemináriumban a dogmatika és pastorális rendes tanárává nevezte ki. Ez állásában nőül vette

FIRCZÁK GYULA.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA.

CASCABEL CÆSAR.

REGÉNY.

Franciaiából HUSZÁR IMRE.

84 képpel.

Ára fűzve 2 frt 50 kr., vászonkötésben 3 frt.

ÉVA LEÁNYAI.

HÉT TÖRTÉNET.

Irtá

VADNAI KÁROLY.

KIADJA A KISFALUDY-TÁRSASÁG.

Ára fűzve 1 frt 20 kr. — Díszkötésben 1 frt 60 kr.

Tartalom: Bevezetés. — Az őrangyal. — Lili comtesse. — Az asztalfók nagy titka. — A szörnyeteg. — A játékszer. — A kain-jegyek. — A «paradicsom»-ban.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A száraz építészet elemei,

gazdák, építésszek és gazdasági tanintézetek hallgatói számára.

Irtá Mika Károly kir. mérnök.

130 ábrával. (Falusi könyvtár 41. füzet.) Ára fűzve 50 kr.

Ezen munka nemcsak tájékozással, hanem vezérül is szolgál az építészet és vele kapcsolatban levő iparágakra nézve, s ép e részben már rég hiányát érezte legkivált gazda közönségünk, mely legtöbb esetben egyes vállalkozók kapzsóságának volt kitéve és adózója, — ezért is örömmel eszközöljük ezen jeles szakmunkát, mely adott alkalommal kalauzul nemcsak a költségvetés előirányzatánál, hanem a czeleba vett építkezési anyagok haszon-vehetőségének és minőségének megbirálásánál is — hogy mennyi gond és kellemetlenség lesz ezáltal elhárítva mennyi fölösleges költség megtakarítva, azt csakis az építkező fogja tudni és méltányolni, — ezért jó lélekkel ajánljuk gazdatársaink figyelmébe. Dr. Farkas Mihály.